Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 8 זייטען

נייער פאָלקסבלאַט

№ 262 | Łódź, Poniedziałek, 17 listopada 1930 r. | אכטער יאהרגאנג | לאדז, מאנטאג, כ"ו מרחשון תרצ"א | № 262

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

אין גאַנצען לאַנד
האָט דאָס איינסעל איבערוויגענדע מעהרהייט
גוטע אויסזיכטען פאַר דער יוד. פאַרשטעהערשאַפט
שוין געוועהלט יודישע דעפּוטאַטען אין וואַרשאַ, לאָדז, לעמבערג, קראָקע. מעגליך — אויך אין ווילנע און ביאַליסטאָק

לאָדז

(3 ביינאַכט). ביז איצט זענען בעקאַנט די רעזולטאַטען פון 100 אָבוואָדען, ליסטע 1 — 56181; ליסטע 2 — 1618; 4 — 3659; 5 — 3969; 6 — 1296; 7 — 14.704; 17 — 19,297; 18 — 15,596; 19 — 5,536 און 22 — 28,265.

4.30 ביינאַכט. אין 130 קרייזען האָבען בעקומען ליסטע 1 — 74,101; 4 — 4699; 7 — 19,077; 17 — 7942; 22 — 38.388 שטימען.

5 אַ זייגער פאַרטאָג. אין 155 אָבוואָדען האָט דאָס איינסעל בעקומען 93,276; 2 — 2,822; 4 — 5917; 5 — 5829; 7 — 22,646; 17 — 26,000; 18 — 22,952; 19 — 10,084; 22 — 49,246.

ענדגילטיגער רעזולטאַט פון די וואַהלען אין לאָדז

(א) (6 פאַרטאָג). פון די 356,346 וואַהל־בערעכטיגטע האָבען געשטימט 263,301, ד. ה. 75 פּראָצענט.

שטימען האָבען בעקומען: 1 — 101,190; 2— 3,037; 4 — 6,304; 5 — 7,155; 6 — 2,380; 7 — 24,862; 17 — 27,750; 18 — 24,069; 19 — 10,720; 22 — 52,710; 23 — 1419; 24 — 27; 25 — 1; 28 — 1,111.

עס זענען אַזוי־אַרום געוועהלט געוואָרען 4 פון דער ליסטע 1 (זאנאציע); 1 — פון דער ליסטע 17 (ציוניסט); און 2 פון דער ליסטע 22 (קאָמוניסטען).

דעם צענטראַלעוו (7) האָט צו אַ מאַנדאַט צו־געפעהלט 375 שטימען, און דער „אַגודה" (18) — 1,230 שטימען.

לאָדז־פּאָוויאַט

די מאַנדאַטען וועלען פערטיילט ווערען אויף פאָלגענדען אופן: דאָס איינסעל — 3 מאַנדאַטען; 7 — 2 מאַנדאַטען; 12 — 1 מאַנדאַט (דער דייטש אוטא).

ז ג י ע ר ז, 16 (טעלעפאָניש) ליסטע נומער 1 האָט בעקומען 4625 שטימען, 2 — 580, 4 — 2404 שט., 5 — 93 שט., 6 — 159, 7 — 1033 שט., ליסטע 12 אויף וועלכער ס'האָבען געשטימט די יודען 1326, 18 — 743 שט., 24 (לינקע) 2042 שט.

די כּעהעלטניש אין די שטימען וואָס זיינען געפאַלען אויף די ליסטעס 12 און 18 איז געבליבען אַזעלכע וואָס אין 1928 י.

אין די וואַהלען האָבען זיך בעטייליגט ביז 70 פּראָצענט פון די וואַהל־בערעכטיגטע.

פּיעטריקאָוו

אין 18 אָבוואָדען פון 19 האָבען בעקומען: 1— 9106; 2 — 255; 4 — 2487; 5 — 1564; 7 — 2540; 17 — 1543; 18 — 1444 און 23 — 1140.

אין לאַנד

וואַרשאַ 16 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָר־רעספּאָנדענט). דער טאָג איז לאַנד איז אַרורך רוהיג, ווי מ'מיילט מיט פון פיל ערטער אויף די קרעסען און גאַליציען, האָבען דאָס רוב בפרט אין די קליינע שטעטלעך און דערפער געשטימט אפען פאַר'ן איינסעל, און פיל דערפער זענען איינגע־אָרדענט געוואָרען מאַניפעסטאַציעס און פון די מאַניפעסטאַציעס זענען די מאַניפעסטאַנטען גע־גאַנגען שטימען פאַר'ן איינסעל.

וואַרשאַ, 16 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָר־רעספּאָנדענט) היינט פריה אַרום 11 אַ זייגער זע־נען געקומען אָפּגעבען זייערע שטימען די פרוי פונ'ם מלוכה־פרעזידענט און די פרוי פון מאַרשאַל פּילסודסקי.

דער מלוכה־פרעזידענט האָט זיין שטימע אָפּ־געגעבען אין סאָמאָשאָח, מאַרשאַל פּילסודסקי אַלס בילעט־מאַן האָט נישט געשטימט.

וואַרשאַ, 16 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָר־רעספּאָנדענט). ביז־איצט זענען בעקאַנט די רע־זולטאַטען פון 40 אָבוואָדען אויף דער אַלגעמיינער צאָהל — 360.

פון די יודישע ליסטעס האָבען בעקומען ליסטע נומער 17 — 9800 שטימען; 18 — 8.600; ליסטע 5 — 3.700; 6 — 390; 22 — 3786 שטימען. דאָס איינסעל האָט אָנגעצויגען 9.940 שטימען, די ענדעקעס — 3662 שטימען.

בכלל האָבען די סאָציאַליסטישע ליסטעס פער־לוירען אין פערגלייך מיט די וואַהלען אין יאָהר 1928 — 30 פּראָצענט פון זייערע שטימען.

די פרעקווענץ איז געווען פון 60 ביז 70 פּראָצענט.

וואַרשאַ, 16 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָר־רעספּאָנדענט). 3 אַ זייגער ביינאַכט. פון 205 וואַהל־ראַיאָנען אויף דער אַלגעמיינער צאָהל 360 האָ־בען בעקומען 1 — 73.881 שט.; 2 — 5760 שט.: 4 — 35.495; 5 — 10.736 שט.; 6 — 1232 שט.; 7 — 11.536 שט.; 17 — 33361 שט.; 18 — 26.737 שט.; 19 — 5723 און 22 — 22.426.

לויט די דאָזיגע ציפערען איז צו ערוואַרטען, אַז די יודען אין וואַרשאַ זאָלען בעקומען זיכערע 2 מאַנדאַטען. ס'איז נישט אויסגעשלאָסען, אַז דאָס 17־טעל זאָל אין וואַרשאַ אָנציהען דעם 2־טען מאַנדאַט, לויט ידיעות, וואָס קומען אָן פון לאַנד זענען געזיכערטע יודישע מאַנדאַטען אין לעמבערג, סטאַניסלאַוואָוו און קראָקאָ.

וואַרשאַ, 16 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָר־רעספּאָנדענט) דער טאָג איז איז אַלגעמיין אַדורך רוהיג. בלויז אין די ראַיאָנען פון נאַלעווקי און סטאַווקי איז געקומען צו בלוטיגע צוזאַמענשטויסען צווי־שען קאָמוניסטען מיט דער פּראַקציע פון פּ. פּ. ס. ס'זענען פאַרהאַן ביז 80 פערוואונדעטע מיט מעסער און קויהלען פון דריי פירטעל פון די פער־וואונדעטע זענען יודען, די וואונדען זענען גע־מאַכט געוואָרען מיט מעסער.

וואַרשאַ, 6.20 פאַרטאָג.

לויט די פּראָוויזאָרישע אויסרעכ־נונגען האָבען ביז איצט בעקומען: ליסטע 1 (סאַנאַציע) — 8 מאַנדאַטען; ליסטע 4 (ענדעקעס) — 3 מאַנדאַטען; ליסטע 17 (ציוניסטען) — 1 מאַנדאַט; ליסטע 18 (אגודה) — 1 מאַנדאַט; ליס־טע 22 (קאָמוניסטען) — 1 מאַנדאַט.

ווילנאַ

ליסטע נומער 1 — 36.053; 4 — 9701; 5 — 542; 6 — 20; 7 — 6754; 11 (אוקראַינער) — 244; 17 — 9563; 18 — 549; 22 — 14 און 23 — 1129 שטימען.

אין 152 אָבוואָדען האָבען בעקומען: 1 — 36,053; 4 — 9,701; 5 — 542; 6 — 20; 7 — 6,757; 11 (אוקראַינער) — 244; 17 — 9,653; 18 — 549; 22 — 14; 23 (ווייס־רוסען) — 1129.

ביאַליסטאָק

דאָס 17־טעל האָט בעקומען איבער 2 טויזענד שטימען.

לעמבערג

דאָס איינסעל האָט בעקומען זיכערע 3 מאַנ־דאַטען, צווישען וועלכע עס וועט זיין איין יודי־שער — יעגער.

קראָקאָ

פון די אָפּגעגעבענע 82.098 שטימען האָט דאָס איינסעל בעקומען 33.488 (2 מאַנדאַטען), דאָס זיבעטעל 19,028 (1 מאַנדאַט), דאָס 14־טעל — 14.568 (1 מאַנדאַט, — ד"ר י. טאָהן), דאָס פינפ־טעל 1085 שט.; 19 — 9853.; 6 — 907 שטימען.

קאַטאָוויץ

דאָס איינסעל — 52,842 שט. (2 מאַנדאַטען), ס'צוועלפטעל — 40,539 שט. (1 מאַנדאַט), 19 — 58,389 (2 מאַנדאַטען), 22 — 12,457; 23 — 13,416 (ביידע אָהן מאַנדאַט).

בענדין

דאָס איינסעל האָט בעקומען אַנ'ערך 110,000 שטימען און וועט פון דער אַלגעמיינער צאָהל 6 מאַנדאַטען בעקומען 4 אָדער 5.

גראָדנאָ

אין 122 אָבוואָדען האָט דאָס איינסעל בעקו־מען 71,532; 19 — 27,940; 5 — 1049; 17 — 4,308 און 18 — 792 שטימען.

בריסק

אין 65 אָבוואָדען האָט דאָס איינסעל בעקומען 72,729 שט.; דאָס פינפטעל 585; 17 — 1831; 18 — 419 שטימען.

קאָוועל

פון 15.836 שטימען האָט דאָס איינסעל בע־קומען 13.775; ליסטע 7 — 1645; די אוקראַינער (ליסטע 11) — 400 שטימען.

פּינסק

אין 112 אָבוואָדען פון 183 זענען אָפּגעגעבען געוואָרען 96.399 שט.; פון דעם האָט דאָס איינסעל בעקומען 88.122.

גראָדזיסק

אין 114 אָבוואָדען אויף 174 זענען אָפּגעגע־בען געוואָרען 101.691 שטימען פון וועלכע ס'האָ־בען בעקומען: ליסטע 1 — 42.503 שט.; 2 — 3671 שט.; 4 — 21.992 שט.; 5 — 665; 7 — 25.545; 18 — 1456; 19 — 664 און 24 — 5115 שטימען.

פּויזנע

אין 87 קרייזען פון 131 האָבען בעקומען ליסטע 1 — 21.140; 4 — 41.807; 7 — 2340 שט.; 12 — 1814 און 23 (לינקע) 119.

* * *

די פּראָוויזאָרישע אויס־רעכענונגען וועלען די מאַנדאַטען בעקומען: דאָס איינסעל — 1, די ענדע־קעס — 2, צענטראָלעוו — 1, די דייטשען זענען פערבליבען אָהן אַ מאַנדאַט.

טאָרן

אין 90 קרייזען זענען אָפּגעגעבען געוואָרען 155,897 שטימען. דאָס איינסעל האָט בעקומען 31,313 שט.; די ענדעקעס, 4 — 65,828; 7 — 50,590 און 22 — 18,166 שטימען.

גרודזיאַנדז

2.30 ביינאַכט פון 40.591 גילטיגע שטימען האָבען בעקומען ליסטע נומער 1 — 24.479 שט.; 4 — 15.134 און 7 — 15.188 שטימען.

שאַמאַטולי

ליסטע 1 — 34.406 שט. 1 מאַנדאַט, ליסטע 4 — 55.873 — 1 מאַנדאַט; ליסטע 7 — 41414 — 1 מאַנדאַט; ליסטע 22 — 30.716 — 1 מאַנדאַט.

ציעשין

דאָס איינסעל — 83,771 (2 מאַנדאַטען), 12.— 32,536 — (1 מאַנדאַט), 19 — 91,456 (3 מאַנ־דאַטען), 14 — 1254 (אָהן אַ מאַנדאַט).

קעניגס־היטע

דאָס איינסעל האָט בעקומען 59,343 — ד. ה. 2 מאַנדאַטען. דאָס 12־טעל (דייטשען) 54,383— ד. ה. 1 מאַנדאַט; דאָס 19־טעל כ. ד. 60,467 — 2 מאַנדאַטען.

זשעשאָוו

פון 86,101 אָפּגעגעבענע שטימען האָט דאָס איינסעל בעקומען 61,508 און דאָס 4־טעל — 24,583. אַלע איבעריגע ליסטעס זענען געווען גע־פסל'ט.

זאַמאָשטש

אין 54 קרייזען זענען אָפּגעגעבען געוואָרען 48,395 שטימען. דאָס איינסעל האָט בעקומען — 23,470; 2 — 197; 4 — 3,775; 5 — 796; 7 — 19,004; 17 — 1153 שטימען.

בידגאָשטש

איינסעל — 42,852 (1 מאַנדאַט), 4, ענדע־קעס — 51,694 (2 מאַנדאַטען); 7 (צענטראַלעוו) 62,027 (2 מאַנדאַטען), 12 — 34,636 (1 מאַנ־דאַט).

אַנפאַל אויף דער רעדאַקציע „היינט"

וואַרשאַ, 16 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָר־רעספּאָנדענט) היינט פאַרטאָג אַרום דריי אַ זייגער האָבען זיך אין לאָקאַל פון רעדאַקציע פון „היינט" אַריינגעריסען אַ גרופּע פון 10 כוליגאַנעס. מיט רעוואָלווערען אין האַנט האָבען זיי טעראָריזירט די אַנוועזענדע רעדאַקטאָרען נח פּרילוצקי, ושיפּציצקי און לייזעראָוויטש, אַריינגעריסען זיך אין דער זעצעריי און דאָרט צוּוואָרפען דעם זאַץ צו־שעהינגט די מאַטריצען און אָנגעמאַכט שאָדענס אויף עטליכע טויזענד זלאָטים. מ'האָט נאַטירליך אַרויסגערופען די פּאָליציי אָבער ווען זי איז אָנגע־קומען האָט זי שוין קיינעם פון די אַנפאַלער נישט געטראָפען. די אַנפאַלער זענען געווען נישט גרינג

ס'איז געווען א אויבאנשטענדיגער שריט

פראפ. ווייצמאן וועגען די ערטיילטע 1500 סערטיפיקאטען

לאנדאן, 16 (י. ט. א־ טעלעגראפיש) ס'איז פעפענטליכט געווארען דער בעריכט פון דער זיצונג פון דעם פאליטישען קאמיטעט פון דער יידישער אגענץ פראפ. ווייצמאן האט ערקלערט, אז ס'איז נישטא קיין מעגליכקייט אנצוקלאגען דעם ווייסבוך פאר'ן געלעקערבונד אדער פאר דער מאנדאטען־קאמיסיע. רעדענדיג וועגן דעם ווייסבוך האט זיך פראפ. ווייצמאן אויסגעדריקט, אז דאס בעשטימען די 1500 סערטיפיקאטען בל זמן דער ווייסבוך איז נישט אפגעשאפט איז א אונאנשטענדיגער שריט מצד דער רעגירונג.

ח' העקסטאר האט פערלאנגט, אז די אגענץ זאל אויסארבייטען אן עקאנאמישען פלאן פאר דער נאהנטסטער צייט, ס'איז נישט גענוג איצט זיך צו בעשעפטיגען מיט פאליטיק — מ'דארף אויסארבייטען א קאנקרעטען פלאן, וואס זאל זיין צוגעפאסט צו דער ערנסטער צייט. דער פלאן זאל זיין ענליך צום סאוויעטישען פיאטילעטקע פלאן, ס'האפען נאך גערעדט בערנארד קאהן, קאלאנעל קיש נחום גאלדמאן א. אנד.

ערשטער גרויסער אראנזשען־טראנספארט קיין ענגלאנד

יפו. (י. ט .א.) קיין ענגלאנד איז ארויסגעשיקט געווארען דער ערשטער היי־יעהריגער אראנזשען־טראנספארט פון 27 טויזענט קעסטלעך. ווי מען רעכענט, וועלען די היי־יעהריגע אראנזשען־טראנספארטען פון ארץ־ישראל דערגרייכען ביז 500 טויזענד קעסטלעך, מעהרסטענס פון יפו, טייל־ווייז פון חיפה און פארט־סאיד. אין פערגלייך מיט די פאראיעהריגע טירעריגע פרייזען ווערט מען היי־יאהר דערגרייכען אויף דעם ענגלישען מארק העכערע פרייזען צוליב דער אראנזשען־אונגעראט־איש און שפאניען.

פערמאכט די דרוקעריי פון „מארגען"

לעמבערג, 16 (טעלעפאניש) היינט איז דא פערמאכט געווארען די דרוקעריי פון דער יידישער טעגליכער צייטונג „דער מארגען".

ענגלישער קעניג ענטפערט די יודישע פראנט־סאלדאטען

לאנדאן. (י. ט. א.) אויף די בעגריסונג פון פערבאנד פון די געוו. יודישע פראנט־סאלדאטען צום ענגלישען קעניג רופארדיש און צוזאמענהאנג מיט'ן יאהרטאג פון וואפענשטילשטאנד האט דער פריוואט־סעקרעטאר פון קעניג הושארדיש לארד סטאמפארדען איבערגעגעבען פאלגענדען ענטפער: „איך בין בעפולמעכטיגט אויסצודריקען אייך נאמען פון זיין מאיעסטעט א דאנק פאר די געפיהלען פון לאיאליטעט און ליבע, וואס זענען געקומען צום אויסדרוק אין דער בעגריסונג פון די געוו. יודישע וועלכע דער קעניג האט מיט פרייד אויפגענומען".

„דבר" וועגען דער ווירטשאפט־ליכער לאגע אין ארץ־ישראל

ירושלים. (י. ט. א.) „דבר" טיילט מיט, דאס די נישט־אויסגעקלערטע פאליטישע לאגע ברענגט אויך פיל שאדען דעם ווירטשאפטליכען לעבען אין א"י. הגם עס איז נישטא קיין גרונד, אז די ווירטשאפטליכע לאגע זאל זיך פערערגערען, ווירקען אבער רעפארמירענדע פסיכאלאגישע פאקטארען, געגען וועלכע דער ישוב מוז קעמפען. מען דארף זיך ענטגעגענשטעלען די פאניק־שטימונגען און נישט דערלאזען, אז עס זאל שטייגען די ארבייטסלאזיגקייט.

אראבער זענען אונגעדולדיג

ירושלים, 16 (יט"א טעלעגראפיש).

דער קריסטליך־מוזולמענישער פערבאנד האט זיך געווענדעט צום אראבישען עקזעקוטיוו, אז ער זאל פערארדנען צו באיקאטירען דעם לעגיסלאטיווען ראט.

דער דאזיגער באיקאט זאל אויסאיבען א דרוק אויף דער ענגלישער רעגירונג, אז זי זאל קלאר פארמולירען איהר שטעלונג אין דער א"י־פאליטיק.

* * *

די רעוויזיאניסטען האבען אנגעקלאגט דעם דיסטריקט־קאמיסאר, הלמאי, ער האט נישט ערלויבט א רעוויזיאניסטישען מיטינג.

* * *

לאנדאן, 16 (יט"א טעלעגראפיש).

די לאנדאנער פרעסע ווידמעט פיל ארט דער א"י־דעבאטע, וואס דארף היינטיגען מאנטאג פארקומען אין פארלאמענט. אלע צייטונגען זענען ארויס מיט גרעסערע ארטיקלען.

פערמאכט דעם „דואר היום"

ירושלים, 16 (יט"א טעלעגראפיש).

די רעגירונג האט פערארדנעט צו פערמאכען די צייטונג „דואר היום" אין די מאטיוען ווערט אנגעגעבען, אז די צייטונג האט געדרוקט ארטיקלען וואס זענען נישט אין הסכם מיט'ן פרעסע־געזעץ. אזוי האט די צייטונג גערופען אלע טרומפלדארטען, אז זיי זאלען קומען קיין ירושלים. אין א צווייטען ארטיקעל דריקט זיך אויס די צייטונג, אז מיט'ן ערטיילען די 1500 סערטיפיקאטען איז די רעגירונג אויסגעגאנגען אויסצוהעצען די אראבער, כדי אזוי ארום צו קענען איינהאלטען דעם ווייס־בוך.

א פארק אויפ'ן נאמען פון אלבערט קאהן אין תל־אביב

אסקאר קאהן געשפענדעט 2000 פונט

ירושלים, (יט"א) אין אן אינטערוויו מיטן פארשטעהער פון „הארץ" האט דער פוילישער האנדעלס־ראט ד"ר בערנארד הויזנער מיטגעטיילט, דאס דער לאדזער אינדוסטריעלער אשר קאהן האט געשפענדעט 2000 פונט אויף צו גרינדען אן עפענטליכען פארק אין תל־אביב אויפ'ן נאמען פון זיין זוהן אלבערט, וואס איז מיט א געוויסער צייט צוריק דער'הרג'עט געווארען.

דער צוואנגס־זונטאג־רוה

וועט נישט פערפליכטען די יודישע פלייש־הענדלער אין לאנדאן

לאנדאן. (י. ט. א.) דער קאנסערוואטיווער רעפוטאט וואמערסליי האט אריינגעטראגען אין ענגלישען פארלאמענט א ביל וועגען צוואנגס־זונטאג־רוה פון די פלייש־געשעפטען. פראפ. וואמערסליי האט דערביי ערקלערט, אז לויט דעם ביל וועט די יודישע פליישהענדלער, וואס האלטען שבת געשלאסען זייערע געשעפטען, זיין ערלויבט זונטאג צו פערקויפען פלייש. דער ביל איז אין דער ערשטער לעזונג אנגענומען געווארען דורך'ן פארלאמענט.

„וואלשפינער און וועבער"

נייע קאאפעראטיווע פאבריק פון „ארט" אין מאסקווע

מאסקווע. (י. ט. א.) א נייע קאאפעראטיווע פאבריק א. נ. „וואלשפינער און וועבער" איז נעך עפענט געווארען אין מאסקווע דורך'ן „ארט"־פערבאנד פאר יודישע רעקלאסירטע. די פאבריק בעשטעהט פון צוויי טיילען פון א שפינעריי און א וועבעריי, וואס וועט אויסארבייטען געזאנג, טר כער און קאלדרעס. אין דער פאבריק וועלען דער־ווייל פערהאן 27 מעכאנישע וועבשטוהלען פון דער לעצטער קאנסטרוקציע, אויף וועלכע עס זענען בעשעפטיגט 62 פערזאן, בה־רגה וועט די פאבריק פעגרעסערט ווערען ביז עטליכע הונדערט מאן. אין דער וועלבער צייט ווערען ארגאניזירט אוי וועלען אונגיבען געעפענט ווערען דורכ'ן „ארט" א גאנצע ריי קאאפעראטיווע פאבריקען און ווערקשטאטען אין פערשידענע שטערט און שטעטלעך פון אוקראינע און ווייסרוסלאנד. דער „ארט" ארגאניזירט אויך אין די יודישע קאלאניעס פון ארעסער ראיאן האנדווערקערייען, וואס זאלען געבען א מעגליכקייט די פרויען פראדוקטיוו אויסצונוצען זייער פרייע צייט. דערוויייל ווערט ארגאניזירט אין 7 פונקטען מאטעריאל־אויסארבייטונגען פון ראמי (אזא מין שטרוי), וועלכע דער „ארט" האט ספעציעל אויסגעשריבען פאר דעם צוועק פון אויסלאנד. די בעשעפטיגטע אין די שוך־ווערקשטאטען „ארט"־אונטערנעמונגען בעשטעהען כמעט אויסשליסליך פון רעקלאסירטע יודען, צווישען וועלכע עס זענען פריהער א גרויסער צאהל וואלרעכטלאזע.

מיליאנען! מיליאנען! מיליאנען!

Lichtenstein!
Lichtenstein!
Lichtenstein!

הערט מען לעצטענס אין גאנץ לאדז און פארוואס?

ווייל שוין מארגען

הויבט זיך אן די ציהונג פון דער 1-טער קלאס 22-טע מלוכה־לאטעריע

1/4 לאס 10 זל.	פרייז	1/2 לאס 20 זל.
	1/1 לאס 40 זל.	

און דעריבער מאכט יעדער, וואס וויל בעזיצען א מיליאן זלאטים

זאל אונבעדינגט קויפען א לאס אין דער איינציגער עלטסטער, גרעסטער און גליקליכסטער קאלעקטור אין פוילען

E. LICHTENSTEIN

לאדז, I אפטיילונג, פיעטריקאווער 11
72 „ II אפטיילונג
(געוועזענע „גראנד־האטעל")

קאנטא P.K.O. 64209

די פירמע עקזיסטירט פון 1835 יאהר.

אט דאס זענען די ווירקליכע געווינסען, וואס זענען געפאלען ביי מיר אויף פאלגענדע נומערן:

42630	זל. — ג'	300.000
101750	„ „	50.000
72883	„ „	50 000
16695	„ „	30.000
145049	„ „	20.000
42615	„ „	10.000
12082	„ „	10 000
87801	„ „	10.000
152714	„ „	10.000
74742	„ „	10.000

און פיל אנד. געווינסען.

קאנטא P.K.O. 63802

LOSY לאסען

איילט צום גליק־הזמן קצר!

אין קויפט זאפארט א לאס צו דער 1-טער קלאס פון דער 22. מלוכה־לאטעריע אין דער לאנגיעהריגער בעוואוסטער גליקליכער קאלעקטור, וואו ס'זענען שוין ביי מיר פיל מענשען גליקליך געווארען

Izrael H. LITTMAN

Łódź, Piotrkowska 32

telefon 144 72.

די ציהונג פון דער ערשטער קלאס קומט שוין פאר דינסטאג ד. 18/XI און דאנערשטאג, דעם 20/XI ד. י.

הויפט־געווינס

1.000.000 זל.

(איין מיליאן)

דאנקזאגונג.

א הערצליכען דאנק און יישר־כח דער געעהרטער פערוואלטונג פון „בקור חולים" — „איזדראוויסקא" דער אדמיניסטראציע און ד"ר וואלאזשינסקא, פאר דער אויסגעצייכנעטער פערפלעגונג און ווארימער בעציהונג — דריקען אויס

די רעקאנוואלעסצענטען

פון 7-טען כעזיאן 20/X–17/XI 1930.

בעקאנטמאכונג.

נאך א יעהריגער פראקטיק ביים פריזיר־מייסטער ה' דעניס אין ווארשא

בין איך צוריקגעקומען נאך לאדז

M. PILICHOWSKI און נעם אן אין פריזיר־אנשטאלט טג: CEGIELNIANA 53 w podw. tel. 164-03

F. KANTOROWA

פארבען פון ברעמען און וואנצער. כסיהר אוים א לאנגדויערנדע אייזען און וואסער־אנדולאציע. וואסער־אנדולאציע צו פערזוקען מיט א 6-חדשים־ליכער דויערהאפטינקייט. מדיציניש, פארבען מיט Henna אויף אלע קאלירען. אויסגעצייכנעטע פארבען פון קעליע. צומערע האר מיט פארבען. ב'ארבעט אויס אלעראלייע פערוקען פאר הערן און דאמען.

אכטונג וועהלער און וועהלערינס!

מיר רופען אייך אלע ווי איינעם צו קויפען די גליקליכע לאסען פון דער גוט־בעקאנטער און גליקליכער קאלעקטור פון

F. Brajtsztajn

וועלכער האט זיך איבערגעצויגען אויף

14 פיעטריקאווער 14

טעל. 142-47

די ציהונג קומט שוין פאר מארגען, דעם 18-טן און דעם 20-טן נאוועמבער ד. י.

א בעגרענצטע צאהל גליקליכע לאסען נאך צו בעקומען.

די צייט איז קורץ!

דאס גליק רופט אייך!

מצות א גאנץ יאהר!

דערמיט ווערט בעקאנט געמאכט דער געעהרטער קונדשאפט, אז אין דער גוט־בעקאנטער צוקערניע פון

נ. ווינבערג, פיעטריקאווער 38

טעלעפאן — 143-82

ווערט געבאקען טאג טעגליך פרישע און דינע מצות ווי אויך מצה־מעהל פון די בעסטע סארטען מעהל. ס'ווערט אויך געבאקען אייער־פערפעל אין מאבארעם לויט'ן קארלסבאדער סיסטעם. ספעציעלע געבעקסען פאר צוקער־ליידענדע און אלערליי קאנדיטארייע־אויסארבייטונגען, וואס זענען בעקאנט מיט זייער גוטסקייט. רעעלע בעהאנדלונג!

צום שאנד־סלופ!

מיר שטעלען צום שאנד־סלופ דעם מיטגליד אברהם אבראמאוויטש פאר קאמפראמיטירען אונזער פרעזעס מענדל מינץ ווי אויך דעם גאנצען פעראיין. פאר די דאזיגע האנדלונג ווערט ער אויסגעשלאסען פון פעראיין אלס מיטגליד. צו האנדלונג האט אברהם אבראמאוויטש ארויסגעוויזען אין סאד. האנדווערקער פעראיין אגראדאווע 9, וואו ער איז אויך אויסגעשלאסען געווארען אלס מיטגליד.

מיט אכטונג די פערוואלטונג

פון טאקס־ און מארק־שטייער אין לאדז.

9548

„נייער פאלקסבלאט“

לאדז,
17 נאוועמבער 1930

די לעגענדע וועגן יודישער מאכט

אין אן-ארטיקעל „די יודישע מאכט, א לעגענדע, וואס געהט ארום“ שרייבט ד״ר א. מוקדוני.

יודען זענען א גרויסע מאכט.

דער דאזיגער ליגען קייקעלט זיך די לעצטע עטליכע דורות איבער דער וועלט און ווערט אנגענומען ווי דער זיכערסטער פאקט.

3

נישט בלויז מיליאנען נאאיווע קריסטען גלויבען און זענען זיכער אין דעם, נאר אפילו זעהר קלוגע און זעהר טיכטיגע יודען גלויבען אין דעם.

יודען זענען א גרויסע מאכט — אזוי שרעקען די אנטיסעמיטען די דערשראקענע וועלט און באנג דעס קליינע און גרויסע בעפאלען דאס מעכטיגע יודישע פאלק און מאכען אויף איהם פאגראמען.

יודען זענען א גרויסע מאכט און איטליכע ליליפוט-מדינהלע, וואס שטעהט קוים אויף די פיס טוט מיט די יודישע איינוואוינער ממש וואס דאס הארץ גלוסט.

יודען זענען א גרויסע מאכט און ווער עס פערמאגט נאר אביסעל רשעות און קען עס ערגיץ נישט אויסלעדיגען אויס מורא פאר א ביטערען ווידערשטאנד קומט ער צו יודען און דא קאן ער זיין ביסעל גאל אויסשפייען.

לעגענדעס זענען נישט מחויב צו זיין קלוג, א לעגענדע, פערקעהרט, איז גאר מחויב צו זיין נאאיוו און אפילו נאריש. אבער די לעגענדע וועגן דער יודישער מאכט איז לחלוטין נישט קיין נאאיווע, און שוין גארנישט קיין נארישעוואטע, זי איז א טריפה און א דורכגעטריבענע לעגענדע.

איז עס נישט דער ערשטער און נישט דער לעצטער ליגען, וואס שפאצירט ארום ברייטליך איבער דער וועלט און קיינעם פאלט גאר נישט איין צו פרעגען איהם א פאספארט.

אבער א ליגען האט אויך זיין לאגיק, א ליגען האט דאך זיין אמת אפילו.

דער ליגען וועגן יודישער מעכטיגקייט האט אפילו נישט זיין ליגנערישע לאגיק און אפילו נישט זיין שקרדיגע אויסגעהאלטענקייט.

פאר די טויזענדער יאהרען, וואס מען שלאגט און מען פלאגט יודען, איז נאך נישט געווען קיין איין פאל, אז די שלעגער און פלאגער זאלען אויף וועלכען עס איז אופן בעשטראפט ווערען.

טויזענדער פאגראמען, הונדערטער שוידערליכע שחיטות אכזריות'דיגע גירושים, בייזע רדיפות, און צייהן-קריצענדיגע רשעות'ן זענען אריבער אין דער געשיכטע ווי מעשים טובים, ווי גוטע און אומשולדיגע שטיפערייען.

מען האט אונז אויסגעשאכטען אין אוקראינע ממש ווי שאף און די שעכטער האבען געשריגען — יודען זענען שטארק, מעכטיג, יודען ברענגען אונז אום.

אז ואיצט געהט אן איבער דער גאנצער וועלט א שטילע, אבער א זעהר פערביסענע פערניכטונגס-ארבייט פון דעם יודישען עקאנאמישען לעבען

מען רייסט ארויס ביי יודען דעם ביסען פון מויל, מען לאזט נישט צו יודען צו ארבייט, מען פערריגעלט פאר יודען אלע אוניווערזיטעטען, מען שטויסט ארויס יודען פון אלע עקאנאמישע פאזיציעס, און א חוץ דעם קען יעדער טון מיט יודען, וואס זיין הארץ גלוסט, מען קען אויסשלאגען יודישע שויבען אומבעשטראפט, מען קען פערניכטען יודיש האב און גוטס, מען קען שלאגען יודען און מען קען בעליידיגען יודען,

און יודען זענען אלץ א מאכט.

אזוי זאגען די גויים און אזוי באמקען אונטער די יודען.

אט האט דאך דער סאציאליסט און ארבייטער-פערטרעטער לארד פאספילד זיך נישט געקענט בעגעהן אין זיין פאגראם אויף דער באלפור-דעקלאראציע אהן דעם שקר וועגן דער גרויסער יודישער מאכט.

יודען זענען אזוי שטארק, אזוי מעכטיג, אז דער לארדישער ארבייטער-פערטרעטער מוז זיך איינשטעלען פאר די שוואכע אראבער.

די אנטיסעמיטישע לעגענדע וועגן דער יודישער מעכטיגקייט האט אפילו דער סאציאליסט נישט געקענט פערבייגעהן.

און פריש ביי אלעמען אין זכרון איז דאך דער פאגראם פון אראבער אויפ'ן יודישען ישוב און אויף יודישע לעבענס.

אין יודישען ישוב איז געמאכט געווארען א חורבן, יודישע לעבענס זענען געפאלען און מיר זענען אלץ די מעכטיגע, די שטארקע, פאר וועלכע מען דארף מורא האבען און פאר וועלכע מען דארף שיצען די אראבער.

און דער שקר האט א קופערנעם שטערן און פערשטאכענע אויגען.

אלע ווייסען דאך, אלע פערשטעהען דאך, אז די ענגלישע רעגירונג האט זיך געשטעלט אויף דער זייט פון אראבער גראד, ווייל די אראבער זענען שטארקער, אלעמען איז קלאר, אז די סאציאליסטישע רעגירונג פון זיין מאיעסטעט האט אנגענומען דעם צד פון די אראבער און אלע ווייסען, אז די סאציאליסטישע לארדען האבען ברוטאל בעליידיגט די יודען, ווייל זיי האבען פאר יודען קיין מורא נישט, ווייל די יודען זענען ווייניגער געפעהרליך פאר איהר ווי די אראבער.

אלע ווייסען, אז דא האט מען געהאנדעלט, געמקחט וממכרט, געצעהלט ווי פראצענטניקעס די בראשענס פון פאליטישען ריווח, וואס מען קען האבען ווען מען וועט געהן מיט דעם אדער מיט יענעם צד, און דער ציניש[ער] פאליטישער חשבון, דער הענדלערישער, קרעמערישער חבור-חסיד האט געוויזען די סאציאליסטען, אז זיי לוינט בעסער צו געהן מיט די אראבער.

אלע ווייסען עס.

אבער דער שקר ווערט קיינמאל נישט רויט און לאזט קיינמאל די אויגען נישט אראפ.

בפרט נאך ווען עס איז פאליטישער שקר, פאליטישער שקר האט שוין גאר קיין חרפה און קיין בושה נישט.

3

געהט ארום איבער דער וועלט א לעגענדע וועגן אונזער מאכט, וועגען אונזער גרויסער מאכט אין דער וועלט אונזערער.

נוצען אויס די לעגענדע, די ליגנערישע לעגענדע, אנטיסעמיטען, געמיינע פאליטיקער און אלע אוראנגוטוריסטען, זיי שרעקען ד[י] וועלט מיט אונזער מאכט און די וועלט לאזט אלעמען צו אידדיעקעווען זיך איבער אונז.

פאר וועמען מען האט מורא, יענעם מוז מען דאך בעקעמפען.

3

אבער מיר אליין, מיר יודען, נעהמען אן די דאזיגע לעגענדע גלייכגילטיג און אפאטיש, מיר נעהמען זי עפעס ווי א שטיקעל לאטע, וואס פערדעקט אונזער שוואכקייט און אונזער אומבעהאלפענקייט די דאזיגע לאטע קאסט אונז זעהר טייער, דאס איז אמת, אבער דאך פערדעקט זי עפעס...

און מיר האבען בעדארפט ווערען א מאכט, מיר האבען געקאנט ווערען א מאכט.

אבער קיין פאלק אויף דער וועלט איז אזוי אינערליך נישט צעריסען, ווי מיר יודען.

נישטא נאך אויף דער וועלט אזא צושאטען אזא צושטויבט און אזא אומפראנטווארטליך פאלק פאר זיך אליין, ווי יודען,

עס האט פאר די לעצטע יאהרען נישט פאסירט קיין איין איינציג מאל אז יודען זאלען ארויסווייזען איינינקייט אין די סאמע וויכטיגסטע מאמענטען פון אונזער לעבען.

און אין די לעצטע יאהרען זענען געווען זעהר פיל וויכטיגע מאמענטען אין אונזער לעבען. קיינמאל אין דער לאנגער געשיכטע פון יודישען פאלק זענען געווען אזעלכע גרויסע און וויכטיגע מאמענטען.

און אין די שפאנענדסטע מאמענטען, אין די מאמענטען, ווען עס איז געלעגען אויפ'ן וואגשאל אונזער גורל אלס פאלק, איז קיין זכר פון איינינקייט ביי אונז נישט געווען.

קריכט ארום א לעגענדע וועגען דער גרויסער יודישער איינינקייט; עס איז ריכטיג אזא לעגענדע ווי וועגען דער יודישער מאכט.

אבער די וואס דארפען מאכען איבער אונז א וועלכע עס איז ערנסטע אפעראציע ווייסען פון ביידע סודות, זיי ווייסען, אז מיר זענען קיין מאכט נישט און זיי ווייסען, אז מיר זענען צושאטען און צושטויבט, און אז קיין איינינקייט איז ביי אונז נישטא.

זיי ווייסען עס גוט, אלע וואס ווילען אונז ווערה טון...

—:o:—

דאס לעצטע ווארט צו די וועהלער
שטימען פון דער פוילישער פרעסע

נעכטען, אין טאג פון די סיים-וואהלען, האט די סאנאציע-פרעסע אויפ'ן ערשטען ארט געבראכט די גרויסע ראדיא-רעדע פון געוו. פרעמיער שוויטאלסקי: „צוליב וואס קעמפען מיר“. די רעדע ענטהאלט א רייה העכסט כאראקטעריסטישע שטעלען, וועלכע בלייבען אקטועל פאר דער גאנצער תקופה, וועלכער מיר לעבען איצט אדורך. דער ג. פרעמיער האט צוו. אנד. געזאגט:

„מיר קעמפען נישט פאר דער מאכט. די ערגאבערונג, בעזיץ און איינהאלטונג פון דער מאכט איז אין פוילען פון יאהר 1926 אנבעלאנגט בלויז און אויסשליסליך פונ'ם ווילען פון מארשאל פילסודסקי. און צי דאס געפעלט עמיצען, צי נישט, צי דאס פאסט פאר עמיצענס פארמולעס און דאקטרינעס, צי נשיט — דער דאזיגער פאקט, וועט אויף קיין מאל נישט אויפהערען צו זיין דאס, וואס די פראנצויזען רופען אן „די רעאליטעט פון די זאכען“.

„דערפאר, ווען מארשאל פילסודסקי, האט אין זיין לעצטען אינטערוויא געזאגט, אז ער פונקט ווי די אלע, וועלכע ארבייטען מיט איהם מיט קאנען נישט פערשפילען אין זין פון פערלירען די מאכט לטובת דער סיים-הערשאפט אדער דעפוטאטען-הערשאפט — איז די דאזיגע ערקלערונג אנגענומען געווארען אלס פאקט, געגען וועלכען א טייל ווילען זיך נישט א טייל קאנען זיך נישט אקעגענשטעלען.

„אין די קעפ פון די אפאזיציאניסטען האט דאך קיינמאל נישט געשיינט די אילוזיע, אז בלויז דאס וואהל-צעטעל קאן ארויסרייסען די מאכט פון די הענד פון מארשאל פילסודסקי. נישט בלויז מיר, נאר אויך אונזערע געגנער האבען געמוזט קומען צו דער איבערצייגונג, אז די טויערען צום גן-עדן פון דער דעפוטאטען-הערשאפט — וואס איז אין די מאי-טעג אנגעוואוירען געווארען — זענען אויף אייביג שוין פערקלאפט געווארען...

„די גאנצע אויפפיהרונג פון דער אפאזיציע פון אנהויב פון דער וואהל-קאמפאניע אן בעווייזט, אז אלע געגנער פון מארשאל פילסודסקי קאנען אפילו נישט טרוימען וועגען איבערנעהמען די מאכט

„נאר דער, וועלכער ווייסט, אז ער קאן נישט רעגירען, קאן נישט האבען קיין שום טארמאז פאר זיין לאזונג: וואס ערגער — אלץ בעסער.

„א קללה פאר יעדער מלוכה איז אן אפאזיציע, וועלכע, פיהלענדיג איהר אונמעכטיגקייט, הערט אויף צו טראכטען וועגען איבערנעהמען די מאכט... הארען אלע ברעמזען ביי איהר אויף צו פונקציאנירען, איהר קריטיק ברענגט נישט אריין קיין שום שעפערישעס און ווערט פערוואנדעלט אין אויסשפרייטען גיפטיגע גאזען, אפאזיציע צו דער רעגירונג ווערט פערוואנדעלט אין אפאזיציע צו דער מלוכה“.

די ענדעקישע „גאזעטא ווארשאווסקא“ ברענגט דעם ענדעקישען וועהלער דעם לעצטען לאזונג: „אהן קאמפראמיסען“.

„אהן קאמפראמיסען!“ — דער דאזיגער פרינציפ איז און וועט בלייבען וויכטיגער דער פערפליכטענדיגער טאקטישער וועגווייזער פאר'ן נאראדאווע לאגער“.

דער „ראבאטניק“ פערנעהמט זיך אין נומער פון וואהל-טאג מעהר מיט'ן גורל פון די בריסקער ארעסטירטע ג. דעפוטאטען ווי מיט די וואהלען גופא. אין אן ארטיקעל א. ג. „עס וועט קומען ענדליך א טאג פון בעצאהלט“. ציטירט די צייטונג דעם רעגולאמין פון בריסקער פעסטונגס-תפיסה און שרייבט:

„אט אזוי בעהאנדעלט מען, אט אזוי דערנידעריגט מען מענשען נישט נאכ'ן ארויסגעטראגענעם אורטייל, נאר אין אויספארשונגס-ארעסט. וועמען? פערברעכערס, מערדערס, באנדיטען? ניין. אזוי בעהאנדעלט מען דעם געוו. פילמאליגען שעף פון דער רעגירונג פון פוילען, אומאפהענגיגען פוילען, דעם קאוואליר פון ארדען פון ווייסען אדלער, וויגצענטי וויטאס.

„אט אזוי בעהאנדעלט מען דעם פאדפולקאווניק אין רעזערוו, לעגיאניסט ליבערמאן, דעם אונערשראקענעם פערטיידיגער פון די לעגיאניסטען אין מארמאראש שיגעט, דעם אונערשראקענעם קעמפער פאר פרייהייט אונטער דער עסטרייכישער אקופאציע, א מענש, וועלכער האט אין דער צייט, ווען עסטרייך איז נאך געווען א מעכטיגע מאנארכיע נעבען דייטשלאנד — געהאט די דרייסטקייט צו דראהען איהר מיט רעוואלוציע און מפלה, פאדערענדיג צו בעפרייען די ארעסטירטע“.

„ראסען-ריינקייט“ ביי די וואהלען אין עסטרייך
וואס טוט מען מיט די יודען פאשיסטען? — ווי אזוי צוויי יונגע פאשיסטען האבען אפגעדאנקט זייער יודישע רעטער

„ראסען-ריינקייט“ איז געווען איינער פון די הויפט-לאזונגען פון די עסטרייכישע פאשיסטען ביי די לעצטע וואהלען צום עסטרייכישען פארלאמענט. „קיין איין יוד נישט אין פארלאמענט“! — האבען געשריבען די פאשיסטישע בלעטער און די אגיטאטארען אויף די וואהל-פערזאמלונגען. אבער וואס טוט מען מיט די רייכע יודען, וועלכע גיבען די פאשיסטען היבשע סומען אויף צו קעמפען געגען „רויטען וויען“?

קיין סך יודען פאשיסטען איז נישטא, אבער עס זענען דאך פאראן. א שטייגער, דער אייגענטימער פון רעאקציאנערען „נייעס וויענער זשורנאל“ ליפאוויץ, אדער דער הויפט-רעדאקטאר פון דער שווארצמאהדגיער „פרייהייט“ אלעקסאנדער ווייס. צוליב די דאזיגע „אומריינע“ איז שיער נישט געקומען צו א שפאלטונג צווישען די פאשיסטען.

אויפ'ן באדען פון דער בעציהונג צו יודען האבען זיך אפגעשפילט אמת'ע אנעקדאטען. אט איז איינער.

צוויי יונגע פאשיסטען, וועלכע האבען געמאכט אן עקסקורסיע איבער טיראל, זענען אריינגעפאלען אין א גאס-רעגען, זיי זענען געווען אויסגעמאטערט און הונגעריג, קיין געלד האבען זיי ביי זיך נישט געהאט. אין וועג האט זיי אנגעיאגט אן אויטאמאביל. דער אייגענטימער פון אויטא האט זיי מיטגענומען קיין אינסברוק, האט זיי מכבד געווען מיט א גוטען מיטאג, און געגעבען אביסעל געלד.

עס האט זיך אבער ארויסגעוויזען, אז דער אויטא-בעזיצער איז א יוד, און אין עטליכע טאג ארום האט ער בעקומען פאלגענדען „דאנק-בריף“: „אלס א מענש, וואס האט ארויסגעראטעוועט פון אן אומגליק, זענען מיר אייך זעהר דאנקבאר, נאר אלס א יוד האסען מיר אייך, פעראכטען און פערשעלטען אייך!“

אין זאלצבורג האט זיך ארויסגעוויזען אז דער קאנדידאט פון די פאשיסטען האט א יודישע פרוי, און דער פאשיסטישער קאנדידאט אין ניישטאט האט זיך פשוט ארויסגעוויזען פאר א געוועזענעם קראקאווער יודען.

קעלאג, אמעריקאנער מיטגליד פון האגער טריבונאל, איז א גרויסער אנהענגער פון ציוניזם

וואשינגטאן, (י. ט. א.) דער אמעריקאנער מיטגליד פון דעם האגער אינטערנאציאנאלען טריבונאל פרענק ב. קעלאג, וועלכער האט מעגליך בעטראכטען דעם איצטיגען ציוניסטיש-ענגלישען קאנפליקט, איז געווען איינער פון די ערשטע אמעריקאנער מלוכה-מענער, וואס האבען זיך ארויסגעזאגט פאר דעם ציוניזם, באלד נאכדעם ווי עס איז ארויסגעגעבען געווארען די באלפור-דעקלאראציע מיט 13 יאהר צוריק.

אין יאהר 1918 האט קעלאג, וועלכער איז דעמאלט געווען א סענאטאר פון מינעסאטא צוגעשיקט דעם פאלגענדען בריף צו דער ציוניסטישער ארגאניזאציע פון אמעריקא:

„איך סימפאטיזיר פולשטענדיג מיט די צילען פון דער ציוניסטישער בעוועגונג און מיט דער שטעלונג פון דער ענגלישער רעגירונג, וואס איז איצט געגעבען געווארען דורך מר. באלפור, און וואס איז אקצעפטירט געווארען דורך דער פראנצויזישער און איטאליענישער רעגירונגען און דורך פרעזידענט ווילסאן. איך אונטערשטיץ דעם צוגיב נישט בלויז אלס א בעוועגונג, וואס וויל בעזעצען יודען אין פאלעסטינא, נאר אויך צו שאפען דארט אן אויטאנאמע רעגירונג, ווען די קאלאניזאציע וועט שוין זיין גענוג גרויס. די דאזיגע רעגירונג זאל נאטירליך אויך בעשיצען די ציווילע און רעליגיעזע רעכט פון דער גאנצער נישט-יודישער בעפעלקערונג. ווי איך הער, האט די יודישע קאלאניזאציע אין פאלעסטינא שוין דערגרייכט א פונקט, וואס האט בעוויזען איהר ערפאלג. איך האב זיך אויך דערוואוסט, אז צום ערשטען מאל זינט יאהרהונדערטער, ווערט די העברעאישע שפראך געלערנט און ווערט בענוצט אלס אומגאנגס-שפראך דורך דער יודישער בעפעלקערונג אין פאלעסטינא. דאס איז א וואונדערבארע אויפטו פון דער אלטער יודישער ראסע, וועמענס ציוויליזאציע איז שוין געווען אלט, נאך איידער רוים האט דאמינירט אין מערב-וועלט. און פערלויף פון מעהר ווי צוואנציג יאהרהונדערטער האבען זיי אנגעהאלטען זייער קראפט, זייער קולטור און זייער רעליגיעזע און ראסען-אייגענשאפטען. איך ערווארט נאטירליך נישט, אז א גרויסע צאהל יודען וועלען פערלאזען אונזער לאנד (אמעריקא) און זיי געניסען פון אונזערע אינסטיטוציעס און וועלען אפפאהרען קיין פאלעסטינא, אבער איך גלויב אז דאס יודען צוריקפירען שטעלען א שטרעבען, וואס האט קיינמאל נישט אויפגעהערט צו הערשען אין פערלויף פון זייער לאנגען קאמף אין די פיל יאהרהונדערטער“.

—:o:—

פראפ. איינשטיין'ס וויסענשאפטליכע רייזע קיין אמעריקא

בערלין, (י. ט. א.) סוף דעם נאוועמבער פאהרט אפ פראפ. אלבערט איינשטיין קיין אמעריקא ווי י. ט. א. וועט געוואר, פאהרט פראפ. איינשטיין דירעקט קיין קאליפארניע, וואו ער וועט אין משך פון דריי חדשים דורכפיהרען וויסענשאפטליכע פארשונגען אין דער גרעסטער אבסערוואטאריע אויף דער וועלט אין דער טעכנישער הויכשול אין פאסאדענא.

די דרענאזש-ארבייטען ביים חיפה'ער פארט

ירושלים. (י. ט. א.) ביי די דרענאזש-ארבייטען אין חיפה'ער אינגעס, וואס זענען געפיהרט זייט יולי 1929, זענען בעשעפטיגט 250 ארבייטער. די קאסטען פון די ארבייטען וועלען דערגרייכען ביז 25 טויזענד פונט. עס איז פאראויסגעזעהען דאס בויען א קאנאל אויף אפפיהרען די רעגען און פריהלינג-וואסערען.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזשער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מאנטאג 17 כו מרחשון תרצ"א

נאוועמבער
זון-אויפגאנג 6.54
זון-אונטערגאנג 3.46

נעכטיגער וואהל-טאג אין לאדז

שטארקע בעטייליגונג פון די וועהלער. — א גוטער טאג פאר דראזשקאר-זשעס און דיסארען-בעזיצער. — לעבעדיגע בעוועגונג אויף דער גאס

וואהל-טאג אדורך איז פולסטער רוה

נעכטען אינ'ם טאג פון די וואהלען האט זיך די פערשטארקטע בעוועגונג אויף די גאסען אנגע-הויבען גלייך פון אינדערפריה. נאך פאר 8 א זייגער אינדערפריה זענען פון אלע וואהל-ביוראס ארויס-געגאנגען אין די גאסען די אגיטאטארען. די גא-סען זענען געווען בעוואכט מיט פאליציי. שוין פאר 9 א זייגער האבען צו די וואהל-לאקאלען אנ-געהויבען אנקומען וועהלער. ס'האט זיך געלאזט פיהלען, אז די פרעקווענץ וועט זיין א בעדייטענדע און ווי ס'האט זיך טאקע שפעטער ארויסגעשטעלט, איז די פרעקווענץ געווען ביז 80 פראצענט.

א גוטען טאג האבען אויך געהאט די דא-ראזשקעס און ריסארען-בעזיצער. די אגיטאטארען פון די פערשידענע ליסטעס האבען אויף א גאנ-צען טאג אפגעדונגען די וועגען און דראזשקעס און דעקארירט זיי מיט די געהעריגע נומערען און פארבען. פון די וועגען זענען אויך געווארפען געווארען אין די גאסען וואהל-ליטעראטור און נו-מערן, אזוי אז אויף מאנכע ערטער זענען די גא-סען פשוט ווייס געווארען פון דעם אנגעשאטע-נעם פאפיר.

א בעזונדער יומה-דפגרא האבען אויך געהאט די קינדער, ארום די אגיטאציע-פונקטען נעבען די אגיטאטארען האבען זיך געזאמעלט מאסען קינ-דער, וועלכע האבען מיט בעזונדערן אייפער גע-קוקט אויף די ווייסע נומערירטע פאפירלעך. מאסען קינדער, וועלכע ס'איז געלונגען אנצופאלען די טא-שען מיט נומערן, האבען אליין אויך אוועקגעשטעלט מיט דער מינע פון א דערוואקסענעם און געטיילט נומערן, פערשטעהט זיך נישט פון איין ליסטע.

דער טאג איז א דורך כמעט אהן אינצידענ-טען. די פאליציי האט געפיהרט די ארדנונג און זיך פערהאלטען פולשטענדיג לאיאל צו אלע ליסטען. די ליסטע נומער 22, ארבייטער און פויערים-אייני-הייט, האט פולשטענדיג פריי אגיטירט און ארומ-געפאהרען אויף דעקארירטע וועגען פונקט, ווי די אגיטאטארען פון אנדערע ליסטען. אין ערגיץ איז נישט געקומען צו קיין שום אינצידענטען, בלויז אויף איינציגע ערטער אין באלוט זענען דורך כו-ליגאנעס צושלאגען געווארען איינציגע יודישע אגי-טאטארען.

אין אוונד האט זיך די פרעקווענץ אין און ארום די וואהל-ביוראען אויסערגעוועהנליך פער-שטארקט. פון אלע זייטען האבען געשטראמט מא-סען וועהלער. ארום די אגיטאטארען האבען זיך געבילדעט גרופען, עס איז געגאנגען א הייסע אגי-טאציע. עס זענען געקומען צו שארפע ווערטער-אויסטוישען. אבער ווייטער איז עס נישט גע-גאנגען.

ארום 9 א זייגער אין אוונד זענען די אב-וואדען געשלאסען געווארען. און אפגעגעבען די שטימען האבען נאר די, וועלכע האבען זיך בעת'ן שליסען דעם וואהל-ביורא געפינען אין דעם לא-קאל. 10 א זייגער, ווען עס זענען געבליבען אליין אין די וואהל-ביוראן די מיטגלידער פון דער וואהל קאמיסיע מיט די פערטרויאונגס-מענער איז מען צוגעטרעטען עפענען די אורנעס. דערביי זענען צוזאמענגעשטעלט געווארען די געהעריגע פראטא-קאלען, וועלכע ס'האבען אונטערגעשריבען די פאר-זיצערס מיט די פערטרויאונגס-מענער.

דאס צעהלען די שטימען אין די אבוואדען האט געדויערט א גאנצע נאכט. אין יעדען וואהל-ביורא וואו די פראצעדור פון צעהלען איז דורכגעפיהרט געווארען, איז ווידער געמאכט געווארען א געהער-גער פראטאקאל, און שפעטער האט מען די אור-נעס פער'חתמ'עט און אונטער פאליציי-וואכען אפ-געפיהרט זיי אין דער הויפט-וואהל-קאמיסיע.

די בלוט-באד אויף די קאזשינעס

דעמאלירט דעם פ. פ. ס. לאקאל

אין דער נאכט פון שבת אויף זונטאג, בעת די וואהל-אגיטאציע האט דעריגרייכט איר שטאט דעם העכסטען פונקט, איז אויף פיל גאסען גע-קומען צו בלוטיגע געשלאגען צווישען די קלעפער פון די כעשירענע פארטייען. עס איז אויך נישט ארויסגעגאנגען אהן ערנסטערע קרבנות.

אזוי איז ארום 12 א זייגער ביינאכט אויסגע-בראכען א שטארק געשלעג צווישען צוויי פיינד-ליכע קלעפער-גרופען, צווישען די קלעפער פון ליסטע 7 און ליסטע 1. אויף דער קאפיטולנא גאס. די „זיבעלער" האבענדיג פאר זיך א גרעסערע צאהל „איינסלער", זענען געווען געצוואונגען אויס-צובעהאלטען זיך אין לאקאל פון פ. פ. ס., לעגיאנא 1. גראד איז אין לאקאל געווען פערזאמעלט א גרויסע צאהל מיטגלידער. די אנפאלער האבען זיך אריינגעריסען אין לאקאל און האבען אהם אינ-גאנצען דעמאלירט זיי זענען אבער פערטריבען געווארען.

אין א שעה שפעטער איז ווידער אנגעקומען א גרעסערע צאהל „איינסלען" און צווישען די פיינדליכע גרופען איז ווידער געקומען צו א געשלעג. בעת וועלכען פיל פון ביידע צדדים זענען שווער פערוואונדעט געווארען. דערביי איז איינער א גע-וויסער פאפינסקי פערוואונדעט געווארען דורך א רעוואלווער-קויל אין דער לונג. דעם פערוואונדעטען האט די פאגאטאוויע אפגעפיהרט אין א שווערען צושטאנד אין שפיטאל.

אין צוזאמענהאנג מיט די געשלעגען האט די פאליציי ארעסטירט 16 פערזאן וועלכע געפינען זיך אין אויספארשונגס-אמט.

בעשטעטיגט דער שטאט'שער בודזשעט

מיט די אנגענומענע אויסבעסערונגען

(2) בשעת'ן האט דאס אינערן-מיניסטעריום בע-שטעטיגט דעם שטאטישען בודזשעט, אריינגעבענ-דיג א רייה אויסבעסערונגען.

דער שטאט-ראט האט די אויסבעסערונגען אנגענומען, שבת האט די וואיעוואדשאפט איבער-געשיקט דעם מאגיסטראט א בריף אין וועלכען דער אויסגעבעסערטער בודזשעט ווערט בעשטע-טיגט.

געשלאגען דעם געוו. דעפוטאט שטשערקאווסקי

(ב) עהע'נעכטען איז אוונד איז אין פאביאר-ניץ פארגעקומען א מיטינג פון „צענטראלעוו", אויף וועלכען עס האבען גערעדט די נעזיעז. פאצל-יאליסטישע דעפוטאטען. פאר'ן הויז, וואו עס איז פארגעקומען דער מיטינג, איז געשטאנען און גע-וואַרט אויף זיינעם א בעקאנטען דער געוו. דעפ. שטשערקאווסקי. פלוצים זענען צו אהם צוגעלאפען עטליכע מענשען, און אהם שטארק צושלאגען. ווער-גען דעם אנפאל האט מען געמאלדען דער פאליציי אבער די אנפאלער האבען בעוויזען צו אנטלויפען. אויסשלאגענדיג די שויבען פונ'ם לאקאל, וואו ס'איז פארגעקומען דער מיטינג.

איז נישט געפידעלט...

געכאפט איז זגערזש צוויי איינברעכער באנדיטען

(2) נעכטען ארום 12 ביינאכט האט מען גענע-בען צו וויסען דער זגערזשער פאליציי, אז עפעס פערשוינען בעמיהען זיך אריינצוקריגען אין דעם קאאפעראטיוו-געוועלב „זגאדא", אויף פיאנטקאוו-סקא גאס. פאליציי איז גלייך אהין אוועק און טאַ-קע אנגעטראפען צוויי בעל-דבר'ס ביי דער „הייסער ארבייט". מ'האט זיי פערהאלטען, הגם זיי האבען זיך געלאזט עטלויפען, און עס האט זיך ארויס-געוויזען, אז דאס זענען גוט-בעקאנטע באנדיטען-איינברעכער. וואטשעך לובאווינסקי און וואוושי-ניעל לענטשארסקי — ביידע איינוואוינער פון דער-פער, נישט ווייט פון זגערזש. געקאוועטע אין קייטען, האט מען זיי אריבערגעפיהרט אין דער טורמע אויף קאפערניק 29 צו דער דיספאזיציע פון אויספארשונגס-ריכטער. ווי עס איז צו זעהן פון די רייד פון איינעם פון זיי האבען זיי געפלאנט א גאנצע רייה איינברוך-גנבות אין זגערזש, אבער ביים ערשטען „מעסמאטען" זענען זיי געגאנגען פערשיט.

רעגיסטראציע פון ארבייטסלאזע

אויף דרינגענדע רעגירונגס-שטיצע

דער מאגיסטראט איז מודיע, אז מיטוואך, דעם 12 נאוו. האט זיך אנגעהויבען די רעגיסטראציע אויף רעגירונגס-שטיצע פאר ארבייטסלאזע, וועלכע האבען בעקומען דרינגענדע שטיצע אין חודש סעפטעמבער ה. י. און אויך פאר די ארבייטסלאזע, וועלכע האבען שוין נישט בעקומען קיין שטיצע פון ארבייטסלאזען פאנד אין חודש סעפטעמבער און וואוינען אין לאדז.

פריילייגע און פערהייראטע אהן קינדער האבען נישט קיין רעכט אויף דער דאזיגער שטיצע.

ארבייטסלאזע, און וועמענס פאמיליע עס אר-בייט אפילו נאר איינער, אדער בעקומט וועלכע עס איז שטיצע — האט אויך נישט קיין רעכט אויף דער דרינגענדער שטיצע.

די רעגיסטראציע וועט פארקומען אין לאקאל פון אינטערשטיצונגס אמט פאר ארבייטסלאזע אויף דער גאס פון 21 קאניאווער שיסער-פולק 32 פון 9 ביז 2 ביימאג, לויט פאלגענדען סדר:

מאנטאג 17 נאוועמבער – P R S

דינסטאג 18 נאוועמבער – T U W Z Ż

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(ב) לווינוועבער (פרייהייטס פלאץ 2), האַרשר-מאן (מלינארסקא 1), ראַנילעצקי (פיעטרקאווער 127), פעיגעלמאן (ציגעל-נאם 64), צומער (וואול-טשאנסקא 87), וואיטשיצקי (נאפיורקאווסקי 27).

אויטא-ארגיפט

(ז) אויף בזשעזשינער גאס איז ארונטערגעפא-לען אונטער אנ'אויטא דער 9-יעהריגער שמחה ביר-רענפעלד, וועלכען די פאגאטאוויע האט אפגעפיהרט אין שפיטאל אין א שווערען צושטאנד.

היינט און פאלגענדע טעג!

דער אונפערגעסליכער אקטיאר, זשעני פון דער מימיק, דער העלד פון די מייסטערווערקען: „דער גלאקען-ציהער פון נאטר-דאם", „געשפענס אין דער אפערע", „גאס-בייטש" און אנדערע

LON CHANEY

פערכשופט ווידער אלעמען מיט זיין מעכטיג און דינאמיטיש שפילען אין מייסטערווערק א. נ.

לאקאמאטיוו 2329

דראמע פון מעכטיגע געפיהלען און פאסער-ליבע. אין דער צוויי'ער הויפט-ראלע PHYLLIS HAWER העלדין פון בילד „טשיקאגא".

אויסער'ן פראגראם: קלאנג-קאמעדיע א. נ. „די פראכט פון פרייהייט".

אנהויב אין געוועהנליכע טעג 4 נאכמיטאג, שבת, זונטאג און יום-טוב 12 א זייגער ביים.

פאפולערע פרייזען.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר וועגערישע הויט-קראנקה, און מענער-שוואכע אנצליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא-לאגישע און נערוועך-קראנקהייטען.

קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט קאסמעטיק.

— — טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אוונד. — —

פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען

זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.

— בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. —

וויזיט 3 זל.

— היינט פרעמיערע פון דער גרויסער רעווי פון הומאר, טענץ און געזאנג א. נ. —

„ליבעס-טאנגאפיע"

אין 2 טיילען – 16 בילדער פון פום, קרוק, טאם, וואלטס א. א. עס נעהמען אנטייל: Z. Liszowska, J. Leonowicz, W. Cesarska און דער ניי-אנגאזשירטער אקטיאר פון טעאטער „Bagatela" אין קראקא J. Szymański, B. Orliński, Z. Suwalski, J. KINELSKI צוזאמען מיט די קאמעלעאן גירלס. רעזשי: B. Orliński מאלער מייסטער: J. Szymański קאפערענסיער: J. Kinelski

דעקאראציעס: Wł. Nowakowski ארקעסטער: C. Kantor פעספאטוס, הנחה און פרייקארטען אויף פרעמיערעס, שבת און זונטאג אונגילטיג

רעווי-טעאטער „KAMELEON"

40 SIENKIEWICZA 40

אונטער דער קינסטלערישער לייטונג פון L. Orliński i W. Boruński

טעגליך 2 פארשטעלונגען 7.45 און 9.45

שבת, זונטאג און יו"ט 3 פארשט. 5.45, 7.45, 9.45

היינט די לאנג-ערווארטעטע פרעמיערע פון דער רעוואלוציע-רעווי א. נ.

„פון מויל צו מויל"

פערפאסט פון T. Stach, K. Tom

J. Nim, Ref-Ren i K. Brzeski

עס נעמט אנטייל דער גאנצער פערסאנאל: רענסקא, מוקא, יאנעאק, קאזשארסקי, דאמבראווסקי, גראבאווסקי, ווי אויך דער לינצענדער דועט NORTCH און דער שפיץ קינסטל. לייטונג: Kazimierz Brzeski, רעזשי: Mieczysław Dąbrowski

טענץ און זונגליץ עס פון באלעט-מייסטער Nortch, קאפעלמייסטער Stanisław Sternblic, דעקאר. צ עס Stanisław Frasiak

דער עוועגעמענט פון דעם פראגראם איז די זאמטפילען פון דורשען כאך אונטער דער לייטונג פון A. SZARKO

טעגליך 2 פארשטעלונגען: 7.30 און 9.30 אוונט. שבת, זונטאג און יום-טוב 5.30, 7.30 און 9.30 אין אוונט.

צו דער בעקוועמליכקייט פון ג' פובליקום וועט דער פארפערקויף פון בילעטן פארקומען אין „Reklama Polska" פיעטריקאווער 132

רעווי-טעאטער „Dobry Wieczór"

אין אייגענעם נייעם לאקאל אויף

סאפערגיקא 16, טעלעפאן 184-66

צופאהר מיט די טראמוויי'ען: 5, 6, 7, 9, 16.

די אפאזיציע וויל קומען צום וואָרט

(ב) די אָפּאָזיציאָנעלע פראַקציעס אין שטאָט־ראַט האָבּען צוגעשיקט אַ פּראָטעסט צום מאַגיס־טראַט תּלמאי די זיצונגען פון שטאָט־ראַט ווערען צוזאַמענגערופען זעהר זעלטען און אַזוי אַרום ווערט בעשווערט די קאָנטראָל פון שטאָט־ראַט איבער דער טעטיגקייט פון מאַגיסטראַט.

פון רעווי-טעאטער „דאבּרי וויעטשור"

היינט און טעגליך ווערט געשפּילט די נייע רעווי־פּרעמיערע א. נ. „פון מויל צו מויל" וואָס דעם פּראָגראַם נעהמען אַנטייל אַלע קינסטלערישע קרעפטען. דער ראָזיגער רעווי איז אַנגאַזשירט געוואָרען אַ גרויסער רוסישער כאָר אונטער דער לייטונג פון ה' א. שארקא.

„יוו"א-בלעטער"

א חודש-זשורנאל פון יוו"א

פון יאַנואַר 1931 וועט דער יודישער וויסענשאַפטליכער אינסטיטוט אַרויסלאָזען אַ חודש־שריפט אונטערן נאָמען „יוואָ־בלעטער". דאָס וועט זיין אַ זשורנאַל פאַר אַלע פּראָבּלעמען, מיט וועלכע עס גיבּען זיך אָפּ די סעקציעס און אָפּטיילונגען פון יוו"א: געשיכטע, עקאָנאָמיק, פּסיכאָלאָגיע און פּעדאַגאָגיק, פאָלקלאָר, שפּראַך־וויסענשאַפט, ליטעראַטור־געשיכטע, ביבּליאָגראַפיע א. אז. וו. די וויסענשאַפטליכע סעקרעטאַרען פון יעדער סעקציע וועלען זיין די רעדאַקטאָרען פון די שייכות׳דיגע אָפּטיילונגען. חוץ דעם וועלען אין זשורנאַל געגעבען ווערען אינפאָר־מאַציעס וועגען דער אינעווייניגסטער אַרבּייט פון יוו"א און וועגען אויפטוּן פון דער וויסענשאַפט אין אַלגעמיין.

דער אַבּאָנאַמענטס־פּרייז פונ׳ם זשורנאַל בעטרעפט: אין פּוילען — 25 זל. אַ יאָהר, אויסער פּוילען — 3 מיט אַ האַלבּען דאָלאַר, (דער בעטרעף קען בעצאָהלט ווערען אין דריי ראַטעס: ביז דעם 1. יאַנואַר — 10 זל., ביז דעם 1. אַפּריל — 7.50 זל., ביז׳ן 1. סעפּטעמבּער — 7.50 זל.). מיטגלידער פון געזעלשאַפטען „פריינד פון יוו"א" צאָהלען: אין פּוילען 18 זל. אַ יאָהר, אין אויסלאַנד 2.75 דאָ־לאַר. אין עינצעל־פערקויף וועט דער זשורנאַל נישט אַרויסגעלאָזט ווערען.

Lekarz-dentysta
Stanisław Gelberg
זאוואדזקא 14, טעל. 108-53
עמט אן פון 10—2 נאכמ. און פון 4—7 אוונט

Dr. MAZUR
צוריקגעקעהרט.

צוויי מאל בעגאנגען זעלבסטמארד איז א ליבע-טראגעדיע

א בלינדער דערוואָרגען זיין געליבטע

א אויסער־געוועהנליך שרעקליכע דראַמע האָט זיך אָפּגעשפּילט אין ליאָן ביי פאַרח אַ דראַמע, וואָס שטיינט אַריבּער אַלע געוועהנליכע ליבּע געשיכטעס.

דער 23־יעהריגער אַלפרעד העליען. האָט זיך פערליבּט אין דער 19־יעהריגער רייטאָנגר וועראַן, וועלכע האָט געאַרבּייט אין אַ יאַטקע פון מאַנטאַלע לוי.

אַלפרעד עלען איז געווען אַ שעהנער יונג. הויך מיט בּרייטע אַקסלען, די אָרימע דינסט האָט אַלוא געחלומט פון חתונה האָבען מיט׳ן שעהנעם יונג. זי איז געווען — אַ קליינע, אַ בּרוינע מיט אַ אונבּעדייטענד פּנים. אָבער אין דעם כלומרשט רו־הינען מיידעל האָט געשלאָגען אַ גרויסע ליידענ־שאַפט.

איהרע עלטערען האָבען נישט געוואָלט, אַז זייער טאָכטער זאָל חתונה האָבען מיט אַזאַ יונג. פאַרוואָס? דאָס ווייסט קיינער נישט.

די ביידע יונגע לייט האָבען זיך אָבער גע־שוואוירען אייבּיגע ליבּע. אַזוי ווי אָבער די עלטערען האָבען בשום אופן נישט צוגעלאָזט צום שדוך, האָ־בען זיי אָפּגעמאַכט ביידע צוזאַמען צו שטאַרבּען: זיי האָבען אויסגעקליבען אַ געווישען אָווענד אין מאָנאַט יוני און אַזוי האָט זיך מיט פינף חדשים צוריק אָפּ־געשפּילט דער ערשטער אַקט פון דער דראַמע.

לאַנג האָבען די פערליבּטע שפּאַצירט אויף די פעלדער, אַזוי האָט דערצעהלט אַ פרוי וועלכע האָט צוגעזעהן די טראַגעדיע.

אַלפרעד האָט געהאַלטען אין דער האַנד דאָס מיידעל האָט זיך אויסגערעדט צו איהם און גע־בעטען:

— דערהרגע מיך צוערשט.

דער אונערפאַהרענער יונגערמאַן האָט אויס־געשאָסען. דאָס יונגע מיידעל איז געפאַלען. זי האָט בעקומען אַ קויל אין בּויך. מען האָט געמיינט, אַז זי איז טויט.

דער יונגערמאַן האָט נישט לאַנג געוואַרט און אויסגעשאָסען אויף זיך אַליין. די קויל האָט איהם אָבער נאָר בּלינד געמאַכט. ער האָט נישט מעהר געזעהען.

בּלינדערהייט האָט ער זיך צוגעשלעפּט צום שכנישען דערפעל צו דער פּאָליציי. ביידע זענען זיי דורך עפּעס אַ נס, געבּליבּען לעבּען. אָבער ער איז געבּליבען בּלינד, דאָס ליכט איז פון איהם צוגענומען געוואָרען אויף אייבּיג.

דער בּלינדער איז געשטאַנען פאַר׳ן טריבונאַל. די ריכטער האָבען געגעבען אַ קליינע שטראָף ווייל זיי האָבען רחמנות געהאַט אויף אַ בּלינדען צו־ליבּ ליבּע.

דער בּלינדער האָט מעהר נישט געוואָלט לע־בען און פאַלען צו לאַסט אויף זיין קראַנקער מוּ־טער. דעם מיידעלס עלטערען האָבען אַלץ נישט גע־וואָלט, אַז זייער טאָכטער זאָל הייראַטען מיט׳ן יונגען־מאַן. איבּערהויפּט איצט, ווען ער איז בּלינד, דאָס מיידעל איז אָבער אויסגעגאַנגען נאָך איהר בּלינ־דען חתן...

אייבּיג האָט זיך די לאַגע נישט געקענט ציהען. ווידער האָבען זיך געטראָפען ביידע פערליבּטע. ווידער איז פאָרגעקומען אַ סצענע פון צערטלקייט און גרויסקייט גלייכצייטיג.

די כלה האָט געבעטען בּיים חתן ער זאָל זי דערהרגענען:

— אָבער ווי אַזוי? — האָט געפרעגט דער בּלינדער חתן.

זי האָט איהם גענומען די האַנד און געמורמעלט

— אָט אַזוי... אָבער דערהרגע זיך נישט פאַר מיר. דו דאַרפסט לעבען, כדי דו זאָלסט קענען דער־צעהלען דעם אמת... זאָל מען וויסען פאַרוואָס איך שטאַרב...

ש

דער בּלינדער ריז האָט געפאָלגט. ער איז מיט זיינע בּלינדע אויגען צוגעגאַנגען צו זיין כלה און זי גענומען ווערגען מיט זיינע שווערע הענט. ער האָט דאָס מיידעל געהאַלטען אַזוי בּיים האַלז ביז מיר דאָס געליבטע נוט, ביז דאָס מיידעל האָט זיך מעהר נישט גע־ריהרט...

דער חתן איז אַוועק צו זיין מאַמען און האָט ערקלערט פּשוט:

„מאַמע איך האָב דערוואָרגען מיין כלה, ווייל זי האָט מיך געבעטען".

די אָרימע דערשראָקענע מאַמע איז גיך אַוועק געלאָפען צו דער פּאָליציי און געמאָלדען וועגען דער שוידערליכער דראַמע. דער בּלינדער מערדער איז אַרעסטירט געוואָרען.

אויף וויפיל בעלעסטיגען ענגלאנד

די אדמיניסטראטיווע הוצאות איז עבר-הירדן

לאָנדאָן. (י. ט. א.) אויף דער לעצטער זי־צונג פון ענגלישען פאַרלאַמענט האָט [illegible]. קענוואַרטי אינטערפּעלירט די רעגירונג, אויף וויפיל די ענג־לישע זענען פינאַנסען בעלעסטיגט מיט די אויס־גאַבען, וואָס זענען פערבונדען מיט אויסהאַלטען די אַדמיניסטראַציע און די מיליטער־קרעפטען אין עבר־הירדן און צו ווערט דירעקט אָדער אומדירעקט געצאָהלט אַ סובווענץ דער רעגירונג פון עבר הירדן.

דער אונטערשטאַאַטס־סעקרעטאַר ה' לון האָט געענטפערט אויף דער אינטערפּעלאַציע, אַז אין בּודזשעט אויף דעם לויפענדען יאָר איז פאָראויס־געזעהען, אַז ענגלאַנד וועט זיך בעטייליגען אין די אַדמיניסטראַטיווע הוצאות אין עבר־הירדן מיט אַ סומע פון 60 טויזענט פונט. עס האָט זיך אָבער אַרויסגעוויזען, אַז עס איז נויטיג צו פערגרעסערען די ראָזינע סומע מיט נאָך 24 טויזענט פונט און אַנ״ענטשפּרעכענדער פאָרשלאָג איז שוין אַריינגע־טראָגען געוואָרען אין פאַרלאַמענט. ארץ־ישראל איז מיט די אויסגאַבען נישט בעלאַסטעט. וואָס איז שייך דאָס אויסהאַלטען די מיליטער־קרעפטען אין עבר־הירדן, בעטרעפען די הוצאות, וואָס זענען דער מיט פערבונדען 250 טויזענד פונט. אַ טייל פון דער סומע צאָהלט אויך ארץ־ישראל און אַ טייל די ענגלישע רעגירונג. צום סוף האָט דער אונטער־שטאַאַטס־סעקרעטאַר לון מיטגעטיילט, דאָס די צי־ווילליסטע פון עמיר אבדולאה בעטרעפט היי־יאָהר 13,524 פונט.

Dr. med. RACHELA Lewi
Żeromskiego 24, tel. 142-72
ספּעצ. קינדער - קראַנקהייטען.

ייד. ארטיסטן-פארײן אין פוילן
דירעקטאריאט
פון די פאראייני-טעאטערן

בעפולם. דיר. פאר לאדז: שטאַק־פּעדער. רעזשיסער: א. בעזמאַן

לאדז. ייד. קאמער-טעאטער
בּיליגער, אין וויינעז זאל
„ארדט" מאַנטייפעל זאַבאַדניאַ 43
קינסטל. לייטער: משה בראדערזאן.

היינט, מאנטאג — 1 פארשטעלונג
אָנהויב 9.30 אין אָוונט

אויפן הימל איר"ד

אין 2 טיילען, 14 בילדער.

נומערן: 1) קלויניקעס, 2) דאָס ליד פון די מאַמע ערד, 3) אויפ׳ן דאָרף, 4) שלום-בית, 5) נסא-שמענדריק, 6) אויפ׳ן „דעפּאָ", 7) אויף׳ן וועג קיין בית-לחם, 8) נאָך האַלבע נאַכט, 9) „לאַ סערדאַקעס", 10) ביים סאַמאָוואַר, 11) מאָנאָלאָג, 12) הערבסט-טאַנגאָ, 13) יודישע ראַפּסאָדיע, 14) אויפ׳ן הימעל אַ יריד.

אַנסאַמבּל לויט׳ן א. ב. פּרויען: זיסעל-גירל, מ. דזלסקאָ, דאַלאַ זילבּערמאַן, שיינע מרים, מאַשע פּעטרמאַן, אַלאַ שליפּקאָוויטש. מענער: שמואליק גאָלדשטיין, שמעון דזשיגאַן, מאָטעל קאַן, יעקב ריינגלאַס, ישראל שומאַכער, י. שיפּער.

טעקסטען: מ. בּראָדערזאָן, ל. נאָדעלמאַן, שים גאָן, מוזיק: ה. רובּין, א. בייגעלמאַן און פאָלקס-מאָטיוען! דעקאָראַציעס און קאָסטיומען: י. בּרויגער, טענץ איינגעשטעלט דורך אירינא פּראָשיצקאַ. מוזיק-לייטער — ה. רובּין, רעזשי — דזשיגאַן שומאַכער, בינע-אינספּעקטאָר — ט. קאַן, ליכט-עפעקטען — יעראַז.

מארגען דינסטאג — 1 פארשטעלונג
אָנהויב 9.30 אין אָוונט

בּילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון 11 — 2 בּייטאָג און פון 5 אָוו. שבת און יום-טובים אַ גאַנצען טאָג

וואהלען

(בּילדער פון גאס)

געגען א מעהרהייט

פאַר אַ וואַהל־ביוראָ. אַגיטאַטאָרען פון פער־שיידענע ליסטעס מיט נומערלעך אין די הענד, האָבּען פערגעסען וועגען וואָס זיי זענען אַהערגע־קומען און אַנשטאָט צו אַגיטירען די דורכגעהער און די וועהלער, וואָס געהען אריין אין ביוראָ, דיסקו־טירען זיי צווישען זיך און זאָגען זיך אין טאַטען אריין.

איינער פון די אַגיטאַטאָרען מיט אַ פּאַק אייגס־לעך אין האַנד, מיט אַ גרויסער 19 אויף דער קלאַפּע, געהט צו צו אַ צווייטען אַגיטאַטאָר פון נומער 7 און זאָגט צו איהם:

— זייט אַזוי גוט, פאַניע, האַלט מיר מיינע נומערלעך און גיט מיר אייער נומער 7, ווייל איך וויל אָפּגעבען מיין שטים.

„ וואָס איז דאָס — פרעגט דער זיבּערנער — איהר אַגיטירט פאַר 19 און שטימט גאָר פאַר 7.

— כ׳וועל אייך זאָגען דעם גאַנצען אמת. איך וואָלט טאַקע געשטימט פאַר 19, נאָר היות ווי איך האָב פערדינט א פּאָר זלאָטעס ביים פערטיילען וואַהל ליטעראַטור און נומערלעך פון נומער 19 איז עס מיר שטאַרק צונויץ געקומען, איך וויל דעריבער שטימען פאַר נומער 7, כדי די 19 זאָל נישט האָבען קיין מעהרהייט.

א גראמאפאן

אַ גרויסער אויטאָ, בעקלעפּט מיט צווייטלעך פאָהרט אַרום איבּער דער שטאָט. מ׳וואַרפט פון אַלע זייטען נומערלעך, אין יעדער עק גאַס שטעלט זיך דער אויטאָ אָפּ און דער גראַמאָפאָן וואָס שטעהט אויפ׳ן אויטאָ הויבּט אָן צו דערלאַנגען אַ רעדע וועגען דער נויטיגקייט צו שטימען פאַר נו־מער צוויי.

ב

— אונזערע דעפּוטאַטען — שרייט הייזעריג די גראַמאָפאָן־פּליטע — וועלען מוטיג און שטאָלץ פאָדערען רעכט, בּרויט, פרייהייט, אַזוי ווי איצט וועלען מיר אויך שפּעטער פערלאַנגען...

— גאַנץ ריכטיג — זאָגט איינער פון די צוהע־רער — פּונקט ווי איצט. פּונקט אַזוי ווי די גראַמאָ־פאָן־פּליטע, וואָס מ׳וועט אין אייך אַריינרעדען וועט פון אייך אַרויסרעדען.

די באבּעשי

— באָבּעשי, פאַר וועמען וועהלט איהר, פרעגט אַנ׳אַגיטאַטאָר אַנ׳אַלטע יודינע אין א קופּקע, וואָס געהט אריין אין הויז, וואו ס׳געפינט זיך א וואַהל־ביוראָ.

— פאַר׳ן רבּונו של עולם — ענטפערט די יודענע.

— איהר פערשטעהט זיכער נישט, וואָס איך פרעג אייך, איך פרעג פאַר וועמען איהר וועהלט?

— פאַר׳ן רבּונו של עולם — זאָג איך דאָך אייך.

— וואָס הייסט?

— ווייל כל זמן דער אַלטער גאָט לעבט, האָט דער נייער גאָר נישט צו בעפעהלען.

ארים פאלק ישראל

אויף רוג מלינאַרסקאַ און בּזשעזשינער. סיווי־מעלט פון אַגיטאַטאָרען, אַ טומעל אַ געשריי. פּלוצ־לונג קומט צו אַנ׳עלטערער יוד אַ וועהלער. פון אַלע זייטען שטופּט מען איהם אין דער האַנד אריין צעטעלעך מיט נומערלעך. דער יוד נעהמט נישט און שרייט.

— איך שטים פאַר דער אָרימקייט.

— אויב פאַר דער אָרימקייט, טאָ נעהמט אַ פינפטעל, טרעט אַרויס דער בונדישער אַגיטאַטאָר מיט גדלות.

— כ׳בין נישט קיין בּונדאָוויעץ, ענטפערט דער יוד.

— די אָרימקייט זענען מיר, שרייט א יונג בּחור׳ל מיט אַ פּאַק זעקסטעלעך אין האַנד. שטימט פאַר פּועלי ציון.

— כ׳האַלט נישט דערפון.

— די אָרימע מאַסען ווערען פערטיידיגט דורך אונז, שרייט אַראָפּ אַ דראָזשקאַזש פון דער דראָזש־קע, אויב איהר שטימט פאַר דער אָרימקייט טאָ נאָט אייך אַ 28.

— פאַר די פאָלקיסטען האָב איך שוין לאַנג נישט געשטימט.

— די אָרימע מאַסען געפינען זיך אין אונזערע רייהען, די אויסגעמאַטערטע, הונגעריגע און פער־שמאַכטע, וועד ס׳שטימט פאַר דער אָרימקייט דער נעהמט אַ 17, שרייט אַ ציוניסט מיט אַ ווייס־בּלוי בענדעל.

— איך מיין דאָס אויך נישט, ענטפערט רוהיג דער יוד.

3

— טאָ נעהמט שוין אַנ׳אַכצעהנטעל, מיר און די אָרימקייט זענען איינס.

ווען אַלע האָבען שוין אָפּגערעדט האָט דער יוד דער וועהלער זיך אָנגערופען. איך האָב שוין גע־שטימט, איך האָב נאָר געוואָלט וויזען, אַז דאָס גאַנצע יודישע פאָלק איז אָרים, טאָ וואָס רייסען מיר זיך אויף די גלייכע ווענד.

קודם-כל רעגולירען דעם אלטען חוב

— און איך וועל היינט אינגאַנצען נישט שטי־מען, האָט זיך געהיצט אַ יוד, אַ רואינירטער סוחר.

— אָבער פאַרוואָס?

— איך בין אַ סוחר. ביז איך מאַך אַ ניי גע־שעפט מוז מען מיר רעגולירען דעם אַלטען חוב, פון דעם אַלעם וואָס מ׳האָט מיר צוגעזאָגט ביי די פריהערדיגע וואַהלען האָב איך בעקומען אַ פייג. מ׳האָט מיר צוגעזאָגט אַראָפּצונעהמען די שטייערען — נו, האָט מען מיך רואינירט פערקויפענדיג אויף די ליציטאַציעס ביז׳ן לעצטען שטיקעל סחורה. אויב מ׳וועט מיר נישט רעגולירען דעם אַלטען חוב, וועל איך קיין ניי געשעפט נישט מאַכען, איך שטים נישט.

כ׳וויל זיין א יחסן

ס׳איז 11 אַ זייגער פאַרמיטאָג. עטליכע אַגיטאַ־טאָרען געהען צו צו אַ יוד פון אַ גאַנץ יאָהר און פרעגען איהם:

— ר׳ יוד, איהר האָט שוין געוועהלט?

— כ׳האָב צייט.

— איהר מוזט טון אייערע יודישע און בּיר־גערליכע פליכט. איהר מוזט וועהלען.

— כ׳האָב צייט, איך וועל וועהלען אין דער לעצטער מינוט.

— אָבער דעמאָלט וועט דאָך זיין אַ געשטויס און אַ רייסעניש.

— ס׳איז מיר ווערט.

— ס׳טייטש, פאַרוואָס?

— איך וועל אייך דערצעהלען. איידער איך האָב נאָך אָפּגעגעבען מיין שטים בין איך אַ גאַנצער יחסן. מ׳צאַצקעט זיך מיט מיר און מ׳בעגעהט זיך מיט מיר ווי מיט אַ ווייך איי. איינער זאָגט מיר כ׳זאָל שטימען כמנין טוב (17), איינער כמספר חי (18), איינער האָט פאַר מיר כבוד, איינער פרנסה, איינער אַ נדן פאַר מיין טאָכטער, איינער אַ בעקוועמע דירה, איינער אַ שולע פאַר מיינע פּעמפּי־קעס און איך מאַך צו די אויגען און קלויב מיר אויס אַביסעל טוב, אַ לאַנגען חי, און נאָך די אַנ־דערע גוטע זאַכען, און ס׳איז מיר דערווייל גוט, איך בין אַ יחסן, וועל איך אָפּגעבען מיין שטים, בין איך אויס מורינו, אויס יחסן און איך האָב שוין נישט קיין גוטס, קיין לעבען, קיין כבוד, קיין פרנסה, קיין נדן, קיין דירה. ווי זאָגט עפּעס דער פּאָלאַק: „פּאָ חופּיע"...

אמעריקאנער רויבער נעמען אוועק בראדווייער כאריסטקעס פון מיליאנערען

ביי די רויבער איז א יחוס צו האבען אנ׳„אקטריסע" פאר א געליבטע. — בראדווייער כאריסטקעס זאגען, אז די רויבער זענען די בעסטע געליבטע. — די ראלע פון די כאריסטקעס אין אלע בראדווייער אונטערוועלט-מארדען

(בריוו פון ניו-יארק).

יעדען מאָל ווען אַ רויב־פיהרער ווערט דער־שאָסען אין ניו־יאָרק, ציינט זיך אַרויס, אַז ער האָט געהאַט אַלס אַ געליבטע איינע פון די שעהנהייטען פון בראָדוועי, אַ פרוי פון דער ביהנע.

דער טרוים פון גליק ביי די איצטיגע רויבער שיינט צו זיין צו האָבען אַ בראָדוועיער כאָריסטקע אַלס אַ געליבטע.

ווען דער רויבער דאַימאָנד איז דערשאָסען גע־וואָרען אין האָטעל מאָנטיסעלאַ, איז ער נאָר־וואָס אַרויס אַ געקליידעטער אין פידזשאַמאָס פון דעם צימער וואָס ער האָט אויפגעהאַלטען אין דעם האָ־טעל פאַר אַ יונגע, שעהנע כאָריסטקע מיט׳ן נאָמען מעריאָן ראָבערטס, איהר אמת׳ער נאָמען, ציינט זיך אַרויס איז שטראַסמיק, זי דערצעהלט, אַז זי קומט פון באָסטאָן און שטאַמט פון אַ יודישען פאָטער און אַ קאַנאַדיש־פראַנצויזישער מוטער. זי האָט געשפּילט אין עטליכע בראָדוועיער טעאַטערס און זי האָט גע־מאַכט רעפּעטיציע אין אַ שטיק וואָס דאַרף אינגיכען אויפגעפיהרט ווערען. זי געפינט זיך איצט אונטער אַ פּאָליציי־וואַך, אַלס אַ וויכטיגע עדות, אין פער־בינדונג מיט דער שיסעריי.

ווען דער „קעניג" פון דער בראָדוועיער אונ־טערוועלט, אַרנאָלד ראָטשטיין, איז דערשאָסען גע־וואָרען מיט צוויי יאָהר צוריק אין אַ בראָדוועיער האָטעל, איז זיין „געליבטע" געווען איינע פון די שעהנסטע בלאָנדינקעס אויף בראָדוועי, אַ כאָריסטקע מיט׳ן נאָמען אינעז נאָרטאַן.

איידער ראָטשטיין איז געשטאָרבען, האָט ער אויף זיין טויטען בעט צונויפגעשטעלט אַ נייע צוואָה אין וועלכער ער האָט אָפּגעשריבען כמעט זיין גאַנץ, פערמעגען פאַר זיין געליבטע, זיין פערמעגען איז גע ווען געשאַצט אין דריי מיליאָן דאָלאַר ראָטשטיינס פאַמילי עהאָט געקעמפט געגען דער צוואָה אין גע־ריכט און געוואונען. אָבער ווען ראָטשטיין איז גע־לעגען אויף זיין טויטען־בעט האָט די בלאָנדע כאָ־ריסטקע געוויינט און געחלשט, זי האָט געלעגט בלו־מען אויף זיין קבר. זי האָט אָפען ערקלערט, אַז זי איז געווען ראָטשטיינס געליבטע און אַז זי איז מעהר בערעכטיגט צו ווערען גערופען זיין אַלמנה ווי זיין געזעצליכע פרוי, זי בעהויפּטעט, אַז ראָט־שטיין האָט איהר געהאַט צוגעזאָגט, אַז ער וועט מיט איהר חתונה האָבען. זי האָט געוואוסט, אַז ראָטשטיין איז געווען פערהייראַט און ווי עס שיינט האָט ראָטשטיינס פאַמיליע געוואוסט וועגען איהר. גאַנץ בראָדוועי האָט וועגען דעם געוואוסט, זי האָט קיינמאָל נישט געמאכט קיין סוד דערפון אַז זי איז ראָטשטיינס געליבטע, ער האָט איהר אויסגעהאַלטען אין אַ האָטעל און איהר פערזאָרגט מיט אַלץ.

זיינע געליבטע פאַר ד' ילעצטע עטליכע יאָהר האָט דאַימאָנד אויסגעקליבען פון צווישען די שעהנ־סטע כאָריסטקעס אויף בראָדוועי. ער האָט געקליבען ווי אַ פראַנט קלייבט שעהנע ציהרונג פאַר זיין עלעגאַנטען קאָסטיום. שעהנהייטען וואָס זאָלען זיין אַ בעפּוצונג פאַר איהם, פאַסען זיך פאַר זיין קאַר־יערע אַלס אַ פרינץ פון דער אונטערוועלט.

דאָס איז איהם געווען נישט שווער. ער האָט געהאַט אַ חלק אין עטליכע פון די לעבעדיגסטע נאַכט־קלובען אויף בראָדוועי, און ער האָט זיך אויסגעקליבען אַלס געליבטע שטענדיג די שעהנסטע מיידעל אין זיין נאַכט־קלוב.

מעריאָן ראָבערטס, אָדער שטראַסמיק, ווי איהר נאָמען איז, איז געווען זיין געליבטע פאַר דעם לעצ־טען האַלבען יאָהר. פאַר איהר איז זיין געליבטע געווען אַ כאָריסטקע מיט׳ן נאָמען גרעיס, אויך אַ טענצערין אין נאַכט־קלובס. גאַנץ בראָדוועי ווייס פון דעם ראָמאַן, אַלע ווייסען ווער זי איז און ווי לאַנג דאַימאָנד קען זיך מיט מעריאָן ראָבערטס, ווען דזשעק דאַימאָנדס פרוי איז געקומען איהם זעהן אין שפּיטאָל, און געהערט אַז ער איז געזעסען אין פּדיזשאמע אין דער כאָריסטקעס צימער, ווען ער איז דערשאָסען געוואָרען, האָט זי געשיינט נישט צו זיין איבערראשט.

זינט דעם ראָטשטיין־מאָרד זענען דערשאָסען געוואָרען פינף בראָדוועיער רויבער־פיהרער, וועל־כע האָבען זיך פערמאָסטען צו ירשענען ראָטשטיינס קרוין און יעדער איינער פון זיי האָט איבערגעלאָזט אויסער אַנ׳אַלמנה אויך אַ „געליבטע" וועלכע איז אַ כאָריסטקע.

נאָך ראָטשטיינען איז דערשאָסען געוואָרען דער ברוקלינער רויבער־פיהרער פרענקי יעיל. ער איז דערשאָסען געוואָרען, פאָהרענדיג אין זיין אוי־טאָמאָביל אויף דער 44־טער סטריט. מיט איהם איז געזעסען אַ יונגע מיידעל, ער האָט געהאַט אַ פרוי און צוויי טעכטער אין ברוקלין, וואו די פאַמיליע איז געווען בעקאַנט אונטער זיין ריכטיגען נאָמען יואַלי. אָבער אין ניו־יאָרק האָט ער אויפגעהאַלטען אַ רייכען דעפּאַרטאַמענט אין וועלכען עס האָט גע־וואוינט זיין אומגעזעצליכע פרוי, אַ בראָדוועיער מיי־דעל, וועלכע האָט אויך פון איהם געהאַט אַ טאָכטער.

נאָך יעיל׳ס טויט איז אַ בראָדוועיער נאַכט־קלוב־אייגענטימער מיט׳ן נאָמען פרענק מארלאָו, געוואָרען דער שטאַרקסטער אין דער בראָדוועיער אונטערוועלט. ער האָט זיך ווירקליך פערמאָסטען צו פערנעהמען ראָטשטיינס פּלאַץ, ווייל ער האָט גע־האַט שכל, געהאַט אַ האַנד אין אַלערליי אונטער־וועלט־ביזנעסען.

מען האָט איהם אויך אָפּגערוימט פון וועג. ער איז דערשאָסען געוואָרען לעצטען זומער. אימי־לער האָט איהם גערופען אויפ׳ן טעלעפאָן,. ער איז אוועקגעפאָהרען און מעהר האָט ער זיך נישט צו־ריקגעקעהרט. מען האָט געפונען זיין קערפּער אויפ׳ן אויטאָמאָביל־וועג אין פלאַשינג. דאַן האָבען די צייט־טונגען געדרוקט צווישען אַנדערע סענסאַציעס אַז דעם ערמאָרדעטענס געליבטע איז געווען די יונגע שעהנע אַקטריסע דאָלאָרעס פעריס, זי איז גראַדע דאַן געווען אין לאָנדאָן, וואו זי האָט געשפּילט אין אַנ׳אַמעריקאנער שטיק, אָבער גאַנץ בראָדוועי האָט געוואוסט, אַז זי איז געווען מארלאוס גע־ליבטע.

אין אַ פערברענטען אויטאָמאָביל אויף אַ מיסט בערג אין נואַרק, האָט מען פּאַראַיאָהרען זומער גע־פונען דעם קערפּער פון דעם דעמאָלסדיגען „ביער־באַראָן" פון ניו דזשורזשי, יודזשין מאַרען. זיין קער־פּער איז געווען דורכגעלעכערט פון קוילען.

מאַרען, אַלס מאַכט אין די ניו דזשוירזשי ביער־ביזנעס, האָט אויך געהאַט מאַכט אויף בראָד־וועי, וואו זיין ביער איז פערקויפט געוואָרען. ער האָט געהאַט אַ בראָדוועיער געליבטע. זי האָט אַ בוקעט בלומען אין די הענד.

איצט זענען די כאָריסטקעס מעהר נישט קיין ליבהאַבערינס פון רייכע און אַלטע מיליאָנערען, זייט־דעם האָבען זיך געביטען, די רייכע האָבען זאַגאַר מורא צו ציינען זיך אויף בראָדוועי. זיי ווייסען אַז עס שטעהט פאַר זיי די געפאַהר געריבט צו ווערען פון בראָדוועיער רויבער פאַר אויסלייז־געלד, אויב זיי וועלען זיך אַרומוואַלגערען דאָרטען. אַ גרויסע צאָהל פון די שעהנסטע מיידלעך אַרבייטען שפּעט ביינאכט אין די קאַבאַרעטס און נאַכט־קלובען

גלייך אַ גבירטע. זיי געדעכטן, פון בראָדוועיער געליבטע

זיי גאַנצע. [illegible]

די גרויסע הולטאַיעס דאָרטען זענען די רויבער. און ביי די רויבער איז דער גרעסטער כבוד צו האָבען אַנ׳אַקטריסע פאַר אַ געליבטער.

עס פּאַסירט זאָגאַר זעהר אָפט, אַז אַ רייכער רויבער פינאַנסירט אַ שטיק אויף בראָדוועי, אום זיין געליבטע זאָל האָבען אַ גוטע ראָלע. די אומשטענ־דען זענען פּונקט דיזעלבע ווי בשעת די מיליאָנערען זענען געווען די „זיסע טאַטעס" פון די בראָדוועיער כאָריסטקעס.

דער טעאַטער־זשורנאַל „וואַראַייעטי" האָט גע־דרוקט אַנ׳אַרטיקעל אין וועלכען עס ווערט דער־צעהלט, אַז אַלע לעבעדיגע כאָריסטקעס פון בראָד־וועי, ווילען מיטפאָהרען מיט אַ שטיק וואָס פאָהרט קיין שיקאַגאָ. שיקאַגאָ איז איצט דער גן־עדן פאַר די רויבער, און עס ווערט דערצעהלט אַז די שי־קאַגער רויבער בעשיטען די בראָדוועיער כאָריסטקעס מיט גאָלד און בריליאַנטען. דער רעפּאָרטער פון דעם טעאַטער־זשורנאַל גיט זאָגאַר איבער געשפּרעכען מיט אַ צעהנדליג כאָריסטקעס פון בראָדוועי. עס ווערען אָנגעגעבען די נעמען פון די כאָריסטקעס, זיי זאָגען, אַז די שיקאַגער רויבער זענען איצט די גרעסטע „ספּאָרטס", די איינציגע וואָס שאַצען אָפּ שעהנהייט און זענען גרייט צו שפּענדען אַ סך געלד צו זיצען מיט אַ שעהנער כאָריסטקע אין אַ רעסטאָראַן אָדער פאָהרען אין אַנ׳אויטאָ.

יונגעלייט, וואס בעריהמען זיך...

אייגעם אזעלכען האט א בעליידיגטע פרוי אויסגעברענט אנ׳אויג

לובלין, זעהר ווינציג יונגעלייט זענען באמת דסיקרעט, די גרעסטע טייל מענער האָבען ליב צו בעריהמען זיך און צו דערציילען וועגען זייערע גרויסע ערפאָלגען ביי פרויען און מיט ווענען אַלץ זיי זענען אין נעהנטערע קאָנטשאַפט. די דאָזיגע יונגעלייט האָבען שוין אַ טבע פאַרצושטעלען זיך אַלס גרויסע בריות חכמים און וואוילע יונגען, דער־ציילען זיי וועגען זאַכען נישט געשטויגענע און נישט געפלויגענע, נישט רעכענענדיג זיך אפילו דער־מיט, אַז זיי בעעוולה׳ן דעם כבוד פון אַ פרוי און טוען איהר אַמאָל פיל שלעכטס דערמיט.

אַזאַ איינער איז אויך געווען אַ געוויסער שמעון אָקאָפּא, אין יאָהר 1927 האָט ער געשלאָ־סען קאָנטשאַפט מיט אַ געוויסער פרייליין ק. גע־פיהרט מיט איהר אַ „ליבע" און דער סוף איז געווען, אַז ער האָט איהר פערפיהרט און אַוועקגע־וואָרפען, איך אַ צייט אַרום האָט די פרל. ק. חתונה געהאַט פאַר אַ געוויסען יונגענמאַן, אָנהויב היינטיגס יאָהר האָט דער ערשטער געליבטער איהרער זיך בעקענט מיט איהר מאַן און פאַר איהם זיך גענומען ריהמען וועגען זיינע ערעָטישע ערפאָלגען ביי זיין פרוי נאָך אַלס מיידעל.. די מעשיות וואָס דער בער־ריהמער האָט דערציילט האָבען געווירקט און צוויי־שען פאַר פאָלק האָט זיך אָנגעהויבען אַ שווערער לע־בען. זייער גליק איז צושטערט געוואָרען. אָנהויב היינטיגען זומער האָט די יונגע פרוי געטראָפען אויף קראַקאָווסקע גאַס איהר געוועזענעם „געליבטען" אין געזעלשאַפט פון צוויי פרויען, נישט טראַכטענדיג לאַנג האָט די בע׳עוולהטע פרוי זיך געשאָפט אַ פלאַש וויטריאָל און איהם אָפּגעגאָסען גלייך אין פנים אַריין, אַ פערוואונדעטען האָט מען איהם אָפּ־געפיהרט אין שפּיטאָל פון וואַנען ער איז אַרויס נאָר מיט איין אויג.

די פרוי ק. איז היינטיגע וואָך אַוועקגעזעצט געוואָרען אויף דער בעשולדיגונגס־באַנק פון לובּ־לינער קרייז־געריכט. די אָנגעקלאָגטע האָט זיך אין אַלעם מודה געווען און דערצעהלט פאַרוואָס זי האָט עס געטון. דאָס געריכט האָט איהר פערמשפּט אויף 6 חדשים תפיסה אָפּלייגענדיג דאָס אויספיהרען דעם אורטייל אויף צוויי יאָהר. ד.ה. אויב די פרוי וועט במשך די צוויי יאָהר נישט בעגעהן קיין נייע חטאים וועט איהר די שטראָף געשאָנקען ווערען.

שווינדלער, וואס געהן אין אוניווערסיטעט

כדי צו פערפיהרען רייכע סטודענטקעס און אויסנארען זייער געלד

אנ׳ערפאהרונג פון א סטודענטקע אויף דער אוניווערסיטעט אין קאליפארניע

ווען די שעהנע שאַרלאָט סעקסטאָן האָט זיך פערשריבען אין דעם דזשוניאָר אוניווערסיטעט אין לאָס אנדזשעלעס, האָט זי גע׳חלום׳ט צו קריגען אַנ־אַלגעמיינע בילדונג און ווערען אַ לעהרערין. זי איז געווען אַ קינד פון רייכע עלטערען. זי האָט אָבער ליב געהאַט קינדער און איהר שטרעבונג איז גע־ווען צו העלפען ערציהען די קינדער. זי האָט גע־קראָגען אַ בילדונג, אָבער נישט אַזאַ ווי זי האָט געפּלאַנעוועט. זי האָט געקראָגען אַ היבש ביסעל ערפאַהרונג אין לעבען, זי האָט אָבער דערפאַר טייער בעצאָהלט.

אין דעם זעלבען אוניווערסיטעט, וואו שאַרלאָט איז געגאַנגען, האָט זיך אויך געלערענט אַ שעהנער סטודענט, מיט׳ן נאָמען העד העדמאַן, וועלכער האָט גלייך געוואָרפען אַנ׳אויג אויף דער שעהנער און רייך־געקליידעטער שאַרלאָט און האָט מיט איהר פערפיהרט אַ בעקאַנטשאַפט. באַלד איז די בעקאַנט־שאַפט פערוואַנדעלט געוואָרען אין אַ ברענענדער ליבע און דאָס פּאָרל האָט אָנגעהויבען רעדען וועגען חתונה האָבען. העדמאַן האָט דערוויל אויסגעפונען אַלע איינצעלהייטען וועגען דער מיידעל׳ס עלטערען, וועגען זייער באַלעבאַטישקייט און וועגען דעם וויפיל געלד זי קען קריגען אַלס נדן. צווישען אַנ־דערעס האָט ער אויך אויסגעפונען, אַז שאַרלאָט האָט אַ ירושה פון עטליכע שעהנע טויזענד דאָלאַר, וואָס איהר באָבע האָט איהר איבערגעלאָזען, העדמאַן האָט דאָס אַלעס געהאַט אין זינען.

ווען זייער ליבע האָט דערגרייכט אַזאַ צושטאַנד, ווען שאַרלאַט האָט אָפען ערקלערט, אַז זי קען אָהן איהם נישט לעבען און דערצו איז שוין געווען אַביסעל צו שפּעט פאַר איהר חרטה צו האָבען, האָט העדמאַן איהר איינגערוימט אַ ביטערען סוד, אַז ער איז גאָר אַ פערהייראַטער מאַן, און אַז זיין פרוי געפינט זיך אין דענוועהר. ער וואוינט אָבער נישט מיט זיין פרוי. ער איז זיך מיט איהר פונאַנ־דערגעגאַנגען גלייך נאָך דער חתונה, ווייל ער האָט באַלד איינגעזעהען, אַז זי איז נישט פאַר איהם. אַרבייט ער איצט צו קריגען אַ גט פון איהר. און אויב שאַרלאט וועט איהם פאַרגעבען דאָס, וואָס ער האָט איהר פריהער נישט אויסגעזאָגט וועגען זיין פרוי, איז ער גרייט חתונה האָבען מיט איהר אַזוי שנעל ווי ער וועט זיין פרוי אָפּגט׳ען.

שאַרלאט האָט קיין אַנדער ברירה נישט גע־האָט. ערשטענס האָט זי העדמאַנ׳ען געליבט מיט דעם גאַנצען פלאַם פון איהר יונגער נשמה; צוויי־טענס, איז שוין געווען צו שפּעט פאַר איהר חרטה צו האָבען אויפ׳ן שידוך. האָט זי איינגעוויליגט צו וואַרטען און העלפען איהם קריגען אַ גט פון זיין פרוי.

אין עטליכע טעג אַרום איז העדמאַן געקומען צו זיין געליבטער און האָט איהר ערקלערט, אַז ווען ער וואָלט איצט געהאַט אַ ביסעל געלד, וואָלט ער שנעל געקענט קריגען דעם גט. שאַרלאָט איז געווען גרייט צו העלפען איהם, זי האָט געהאַט די ירושה, אָבער דאָרט איז געווען איין פּונקט, וואָס האָט די זאַך געשטערט. אין דער ירושה איז געשטאַנען איינגעשריבען, אַז שאַרלאָט קען קריגען די געלד אָדער ווען זי וועט חתונה האָבען, אָדער ווען זי וועט דערגרייכען דעם עלטער פון 25 יאָהר. צו וואַרטען ביז 25 יאָהר איז געווען אַ ביסעל צו לאַנג, וואָרים שאַרלאָט איז נאָך קיין צוואַנציג יאָהר נישט אַלט געווען. איז געבליבען דער צווייטער אויסוועג, אַז זי זאָל חתונה האָבען. אָבער דאָ איז ענטשטאַנען אַ נייע שוועריגקייט: געזעצליך היירעטען איידער ער האָט געקראָגען זיין גט פון דער ערשטער פרוי האָט העדמאַן ניט געוואָלט, ווייל דאָס וואָלט איהם געמאַכט פאַר אַ ביגאַמיסט; און וואַרטען ביז ער וועט קריגען דעם גט, האָט זיך איהם אויך נישט געלוינט, ווייל דאַן וואָלט שאַר־לאָט דערוויל נישט געקענט קריגען איהר ירושה. איז ער געפאַלען אויף אַ פּלאַן. ער האָט פאָרגעשלאָ־גען זיין געליבטער, אַז זי זאָל דערוויל חתונה האָבען מיט זיין פריינד, לעסלי טימאָנס, דאָס וועט איהר געבען אַ געלעגענהייט צו קריגען די ירושה. דאַן זאָל זי גלייך נאָך דער חתונה איהם פערקלאָ־גען אויף אַ גט, און ווען זי וועט אויפגעבען לעסלי׳ן און ער, העדמאַן, וועט דערוויל קריגען אַ גט פון זיין פרוי, וועלען זיי דאַן קענען חתונה האָבען און לעבען גליקליך.

שאַרלאָט איז געווען אַנ׳אונערפאַהרענע מיידעל און זי האָט נישט בעגריפען ווי אַזוי העדמאַן פּלאַנע־וועט אַרויסצוקריגען פון איהר די עטליכע דאָלאַר. זי איז געווען אמת פערליבט אין דעם שווינדלער און זי האָט געגלויבט אַלעס וואָס ער האָט איהר געזאָגט. שאַרלאָט האָט גלייך געלאָזט וויסען איהרע עלטערען, אַז זי פאָהרט אין ריגאָ חתונה האָבען מיט איהר׳ן אַ קאָלעגע אַ סטודענט. און צוזאַמען מיט העדמאַנ׳ען און מיט איהר צייטווייליגען חתן איז שאַרלאָט אַוועקגעפאָהרען דורכצומאַכען די חתונה־צערעמאָניע. ווען די דריי זענען אָנגעקומען אין רינאָ האָבען זיי זיך אָנגעשטויסען אָן אַ נייער שטערונג. דער גלח האָט שוין געהאַט בעקומען אַ טעלעגראַמע פון שאַרלאָט׳ס עלטערען, אַז די כלה איז נאָך אַ מינדעריאָהריגע און אַז זיי שטימען נישט צו צו דעם שידוך, און דערפאַר זאָל מען איהר קיין חופּה נישט געבען.

ביי העדמאַנ׳ען האָט אָבער דער קאָפּ געאַרבייט זעהר שנעל. ער האָט געהייסען זיין געליבטער מיט איהר חתן אַריינזעצען זיך אין אַנ׳אויטאָמאָביל און ער האָט זיי אַוועקגעפיהרט אין אַ דערבייאיגער שטעטעל און דאָרטען זענען זיי געוואָרען געזעצליך פערהייראַט.

גלייך נאָך דער חתונה האָט שאַרלאָט געקראָגען איהר ירושה און צו דער זעלבער צייט האָט זי אָנגע־פאַנגען אַ פּראָצעס צו אַנולירען איהר הייראַטה. העדמאַנ׳ען האָט זי דערוויל געגעבען עטליכע הונ־דערט דאָלאַר צו העלפען איהם קריגען דעם גט פון זיין פרוי.

העדמאַן האָט זיך אָפּגעזאָמט עטליכע טעג, אין דענווער, דאַן האָט ער אַרויסגערופען שאַרלאָט׳ן אַהין טעלעגראַפיש, ערקלעהרענדיג, אַז אַלעס געהט גוט און אַז באַלד וועט ער שוין זיין אַ פרייער מענש און דאַן וועט ער זיך קענען פאַראייניגען מיט זיין שאַרלאָט׳ן, מיט סעקסטאָן איז אַוועקגעפאָהרען קיין דענווער, וואו זי איז בעגעגענט געוואָרען פון העדמאַן. ער האָט איהר ערקלעהרט אַז אַלע פּאַפּי־רען זענען שוין פאַרטיג, מען דאַרף נאָך אָבער וואַר־טען ביז דער ריכטער וועט זיי אונטערשרייבען. נאַ־טירליך, ווען ער וואָלט געהאַט געלד, וואָלט ער עס געקענט טון גלייך אויפ׳ן שטעל. האָט שאַרלאָט אויסגעשריבען אַ טשעק אויף פיער הונדערט דאָ־לאַר און האָט נאָך העדמאַנען געגעבען אַ הונדער־טער אויף הוצאות, ער זאָל וואָס שנעלער קריגען דעם גט. העדמאַן האָט אַנטליהען איהר אויטאָמאָביל פאַר דער רייזע צום ריכטער און האָט פערשפּראָ־כען צו זיין צוריק אין דריי טעג אַרום.

ווען די דריי טעג זענען פאַריבער און אויך אַ פערטער און אַ פינפטער טאָג און העדמאַן האָט זיך נישט געלאָזט הערען, האָט שאַרלאָט אָפּגערופען דעם האָטעל, וואו ער איז איינגעשטאַנען. צו איהר איבעראַשונג האָט זי זיך דערוואוסט, אַז העדמאַן איז די גאַנצע צייט געווען אין שטאָט, אָבער ערשט נעכטען נאָכמיטאָג האָט ער חתונה געהאַט און איז אַוועקגעפאָהרען מיט זיין פרוי.

שאַרלאָט האָט נישט געוואָלט גלויבען, אַז איהר העדמאַן האָט זי אַזוי פערראַטען. זי איז אַוועק אין האָטעל און דאָרטען האָט זי זיך דערוואוסט, אַז ער האָט טאַקע פריהער געהאַט צו טון מיט אַנ׳אַנדער מיידעל, עסטעל, מיט וועלכער ער האָט חתונה גע־האָט און זי האָט זי נאָכהער אָפּגעגט׳ט., כדי צו הייראַ־ראַטען זיינע אַנ׳אַמאָליגע געליבטע.

ערשט איצט האָט שאַרלאָט איינגעזעהען, אַז זי האָט די גאַנצע צייט געהאַט צו טון מיט אַ שווינד־לער, וועלכער האָט זי בעטראָגען און אויסגענאַרט איהר געלד. העדמאַן ווערט איצט אַרומגעזוכט פון דער פּאָליציי. עס האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז שאַר־לאָט איז נישט דער ערשטער קרבן, און אַז די זעלבע שווינדלערישע מעטאָדען האָט העדמאַן מיט אַ פּאָר פון זיינע חברים דורכגעפיהרט אין אַ פּאָר אוניווערזיטעטען און האָט אויסגענאַרט פון רייכע סטודענטקעס טויזענדער דאָלאַר.

—III—

אין אָפּגרונט

סענסאַציאָנעל־עראָטישער ראָמאַן (6

— האָב איך אײַך נישט געזאָגט, אַז איך בין פריי? — האָט זי אויסגערופען, נאָכדעם ווי זי האָט אויפגעהויבען דעם בריף און האָט איהם דורכגעלייענט. זי האָט דעם בריף דערלאַנגט זשאַנען, וועלכער האָט אין איהם געפונען די דערנידעריגטע, מעלאַנכאָלישע און ווייכע געדאַנקען פון אַ ליבהאָבער, וועלכער האָט עס געשריבען מיט אַ בלייפעדער אין אַ קאַפעהויז. אין דעם בריף האָט דער נאַרישער ליבהאָבער געבעטען ענטשולדיגונג פאַר זיין אומגעלומפּערטע אויפפיהרונג דעם פריהמאָרגען, געגען אַ דאַמע, וועלכע איז איהם קיין זאַך נישט שולדיג, חוץ דאָס, וואָס זי וויל איהם שענקען מיט איהר איינענעם גוטען ווילען. דער שרייבער האָט זיך געבעטען רחמים זי זאָל איהם נישט פערטרייבען פון זיך אויף אייביג, ווייל פאַר איהם איז גוט אַלץ, וואָס זי וועט איהם געבען, נאָר ער זאָל זי נישט פערלירען אינגאַנצען. אַ גאָט נאָר נישט פערלירען אינגאַנצען!

— וואָלט איהר דאָס געגלויבט? — האָט זי איצט געפרעגט מיט אַ ביטערען שמייכעל, וואָס איז געווען גענוג אויפצוקאָכען יעדעס האַרץ.

זשאַן האָט אָנגענומען דעם שמייכעל פאַר זייער ביז. ער האָט נאָך נישט געוואוסט, אַז אַ פרוי, וואָס ליבט האָט קיין געפיהל נישט אויסער פאַר [illegible] ליבע. אַלע איהרע געפיהלען, אַלע איהרע וואוילטאַטען, איהרע פריינדליכע רייד און איהר איבערגעבענקייט זענען נאָר פאַר דעם איינציגען מאַן, וואָס זי ליבט איז נאָר פאַר איהם אַליין.

— איהר האָט קיין רעכט צו לאַכען! דער בריף דאַרף צורייסען דאָס האַרץ! אָבער זאָגט מיר נאָר. פאַרוואָס פערטרייבט איהר פון זיך אָט דעם מאַן?

— ווייל איך וויל איהם מעהר נישט האָבען. איך ליב איהם נישט!

— אָבער ער איז דאָך געווען אייער געליבטער. ער האָט אײַך געגעבען אָט דאָס רייכע הויז מיט אַלץ וואָס דאָ געפינט, ער האָט געגעבען אַלץ, וואָס איהר באַדאַרפט?

— מיין ליבער! — האָט זי געענטפערט מיט איהר פרייער ווייכער שטים. — ווען איך האָב אײַך נישט געקענט, האָב איך געמיינט, אַז אָט די אַלע זאַכען זענען זעהר שעהן. איצט איז עס מיר אַ לאַסט, אַ שאַנד, מיין האַרץ קען עס מעהר נישט איבערטראָגען. אָ, איך ווייס, אַז איהר וועט מיר ענטפערן, אַז איהר זייט נאַרישט ערנסט מיט מיר. אַז איהר ליבט מיך נישט! אָבער דאָס איז מיין עסק, איב איהר ווילט, אָדער נישט, איך וועל אײַך צווינגען מיך צו ליבען.

ער האָט נישט געענטפערט, ער האָט נאָר אָפּגע״ערט, ווען זיי זאָלען זיך מאָרגען טרעפען אוי אין אַזעק. פאַר'ן אַרויסגעהן האָט ער אָפּגעגעבען זיינע לעצטע עטליכע פראַנק דער דינסט, פאַר די געשמאַקע שפּייז, וואָס זי האָט פאַר איהם געקאָכט.

פון זיין צד האָט די גאַנצע געשיכטע גענומען אַ סוף. וואָס פאַר אַ רעכט האָט ער צו רואינירען די עקזיסטענץ פון דער פרוי, און וואָס קען ער איהר צוריק געבען פאַר'ן פערלוסט, וואָס זי וועט ליידען דורך איהם.

ער האָט אָט די געדאַנקען אויפגעשריבען אין אַ בריף און האָט עס איהר דערקלערט אַזוי איידעל, אַזוי פריינטליך, ווי עס איז נאָר פאַר איהם מעגליך געווען. ער האָט איהר אָבער נישט געזאָגט, אַז ער איז שוין זאַט מיט איהר פריינטשאַפט, און אַז זי האָט איהם אָפּגעקיהלט דורך דעם „וואָס נאָך דער ליבעס־נאַכט האָט ער געהערט דעם געוויין פון דעם אָפּגענאַרטען געליבטען און די שפּראַך פון אַ וואַש־פרוי, וועלכע איז געקומען פון איהר מויל.

זשאַן איז איינענטליך געווען אַ גרויסער יונגעל. ער איז דערצויגען געוואָרען ווייט פון פּאַריז. נאָך אַלע זיטען פון דער פּראָווינץ. ער האָט אין זיך געהאַט דעם האַרטען כאַראַקטער פון זיין פאָטער און די איידעלקייט פון זיין מוטער. כדי צו בעשיצען זיך פון דער געפאַהר וואָס אויסגעלאַסענקייט קען ברענגען, האָט ער פאַר זיך געהאַט דעם ביישפּיל פון זיין אָנקעל, אַ ברודער צו זיין פאָטער, וועלכער האָט פערשווענדערט אַ האַלבען פערמעגען פון דער פאַמיליע און האָט געהאַלטען ביים ברענגען שאַנד זייער גוטען נאָמען.

דעם אָנקעלס נאָמען איז געווען צעזאַר! ווען דער נאָמען איז געקומען אויף די געדאַנקען, האָט זשאַן געקענט ברענגען אַ סך גרעסערע קרבנות, איידער ענטזאָגען זיך פון אַזאַ לייכטע ליבע, וועלכע ער האָט קיין מאָל נישט אָנגענומען פאַר ערנסט.

אָבער עס איז פיל שווערער געווען אָפּצוברעכען אָט די קליינע ליבע ווי ער האָט זיך פאָרגעשטעלט.

הגם ער האָט איהר ענטזאָגט, דאָך איז זי צו איהם געקומען און האָט זיך נאָך נישט בערואיגט, וואָס ער פערשליסט פאַר איהר די טיר. זי האָט צו איהם געשריבען בריף, אין וועלכע זי האָט איהם דערקלערט, אַז זי ווייס נישט פון קיין גאווה און וויל נישט פון כבוד. ווען ער האָט איהר נישט געענטפערט, האָט זי איהם אָפּגעוואַרט אין די רעסטאָראַנען, וואו ער האָט געגעסען, ביי די קאַפעסאַלאָנען, וואו ער האָט געלייענט זיינע צייטונגען און האָט די גאַנצע צייט געוויינט, און געוויינט מיט אמת'ע טרעהרען. ווען ער איז געווען מיט אַ פריינט פלעגט זי שטעהן פון ווייטען און וואַרטען ביז ער איז געבליבען אַליין.

— ווילסטו מיך זעהן היינט אָוונד? — פלעגט זי פרעגען. — אויב נישט, וועל איך קומען אַ צווייטע אָוונד, דאַן פלעגט זי אַוועקגעהן, אַזוי ווי דער הענדלער, וואָס הויבט אַלץ זיין פּאַק און געהט אַוועק, נאָך דעם ווי מען האָט זיין סחורה אויסבראַקירט, מיט דער האָפנונג צו קומען צוריק און דאָך איינרעדען דעם קונה. זי איז איהם פיל נאָכגעגאַנגען און האָט איהם תמיד אַזוי בעלעסטיגט, דאָס ער האָט זיך בעשלאָסען צו ענדיגען דעם עקזאַמען און פאָהרען אויף אַ חודש צו זיך אַהיים, כדי זי זאָל איהם אונטער דער צייט פערגעסען.

אָבער ווען דער עקזאַמען האָט זיך געענדיגט איז ער געוואָרען קראַנק. אַ פערקיהלונג האָט זיך ענטוויקעלט אין אַ שווערע קראַנקהייט. ער האָט קיינעם נישט געקענט אין פּאַריז אויסער איינציגע סטודענטען, וועלכע האָבען איהם אויסגעווייכט זינט ער איז געוואָרען בעקאַנט מיט פעני. אַ קראַנקער דאַרף האָבען אויך עפּיס מעהר פון דער קאַלטער בעהאַנדלונג פון פרעמדע און [illegible]. אָבער גלייך ווי ער איז געוואָרען קראַנק, איז פעני לאַגרענד געזעסען ביי זיין בעט, איז נישט אַוועק גאַנצע צעהן טעג. האָט איהם בעדינט און געריכט אַזוי פלייסיג, אַזוי ליבלעך. אַז עס האָט איהם דערמאָנט אין דער צייט אין זיין יוגענד, ווען ער איז געווען זעהר קראַנק און זיין טאַנטע דיוואָן האָט איהם בעדינט.

ווען פעני האָט אַרויפגעלעגט איהרע ווייסע הענט אויף זיין קאַלטען שטערן, האָט ער געמורמעלט: „איך דאַנק דיר, דיוואָן"!

— עס איז נישט דיוואָן, דאָס בין איך, איך בעדין דיך — און האָב איהם פערהיט פון קעלט און פון היץ, פון דאָרשט און פון לאַנגווייליגקייט. ביינאַכט פלעגט זי שלאָפען בלויז צוויי שעה אויף אַ האַרטען בענקעל.

— אָבער מיין אָרימע פעני, רעכענסטו גאָר נישט צו געהן אַהיים? — האָט ער איינמאָל געפרעגט. — איך פיל זיך איצט בעסער, די דאַרפסט געהן און בערוהיגען דעם אַלטען מאַשים.

זי האָט געלאַכט, זי האָט ביי זיך אין הויז געזעהן שיינע צייטען. מאַשים איז אַוועק און דאָס גאַנצע הויז איז נישטאָ. זיי האָבען פערקויפט אַלץ, דאָס מעבעל און אַפילו דאָס בעטגעוואַנד. ביי איהר איז פערבליבען נאָר דאָס אָרימע קלייד, וואָס זי האָט געטראָגען אויף איהר לייב און דאָס ביסעל וועש. ווען ער זאָל זי איצט אַרויסשיקען, מוז זי געהן אין די גאַסען.

(פאָרזעצונג קומט).

יודיש טעאַטער „פילהאַרמאָניע" נאַרוטאָוויטש 20

יודישער אַרטיסטען־פעראיין אין פוילען
דירעקטאַריאַט פון די פאַריינס־טעאַטערן

בעפולמ. דיר. פאַר לאָדז א. שטאָקפעדער
לייטער: א. בעזמאַן

גאַסטשפּילען הײמאַן יאַקובאָוויטש און אַננאַ
פון די בעריהמטע טעאַטער. קינסטלער

היינט, מאָנטאַג, ווערט נישט געשפּילט.

מאָרגן, דינסטאַג, 9 אָווענד גרויסע פּאָפּול. פאָרשטעלונג פון 80 גר. אָן
אַננאַ יאַקובאָוויטש'ס גרעסטער סוקסעס אַלס „סאָניע"

געלד, ליבע און שאַנדע

אין 4 אַקטען פון זאַלאַטאַרעווסקי.

מיטוואָך, ד. 19. נאָוו. 9 אָוו. 1־טע פאָלקס־פאָרשטעלונג פון 50 גר. ביז 2 זל.

„די אייביגע מאַמע"

אין 3 אַקטען פון קאַלמאַנאָוויטש. —

הויפּט־ראָל פרידאַ „פרידאַ" פיהרט אויס אַננאַ יאַקובאָוויטש.

עס נעמען אָנטייל (לויט א. ב.) פרויען: י. פלוים, ש. פלוים, ס. פּאָזנאַנסקאַ, ר. רעגינאַ. מענער: מ. אייזענבערג, ח. בראַקערזש, י. גרינהויז, ב. גורוויטש. י. וויינבערג, ד. לואי, מ. מאַקסימאָוו, מ. פּאָזנאַנסקי, א. קורץ, ה. פלוים. .י. דיריגענט ל. זעלמאַן.

בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון זאַל פילהאַרמאָניע

דער מאַן איז נישט געקומען

(סקיצע)

פון ש. עלי

אין וואַסער־האָטעל האָט מען זי מיר פאָרגעשטעלט.

— פרוי רייפעל!

זי איז געווען אַ פרוי פון אַ יאָהר עטליכע און דרייסיג, מיט קענטיגע סמנים פון אַמאָליגע שעהנקייט, וואָס האָט שוין לאַנג פערוועלקט. זי האָט צו מיר אַ וואַרעמען שמייכעל געטון, ווען איך האָב איהר דערלאַנגט די האַנט און מיר געקוקט אין די אויגען אַריין, ווי זי וואָלט דאָרט געוואָלט זעהן, וואָס פאַר אַן איינדרוק זי האָט אויף מיר געמאַכט.

מענער זענען געווען בלויז אַ פּאָר אין האָטעל און איך האָב געמוזט שפּילען דיפּלאָמאַטיע און אַזוי בילאַנסירען מיין אויפמערקזאַמקייט צום „שעהנעם מין", אַז קיין איינע זאָל נישט זיין [illegible]. אין וועלכע כמו זיי איך בין מעהר פעהיג אינטערעסירט.

אַ גאַנצע וואָך האָב איך אויסגעצייכענט געשפּילט די ראָלע פון עלעגאַנטען קאַוואַליער און די דאַמען, מעהרסטענס פערהייראַטע, האָבען, ווי מען האָט מיר איבערגעגעבען, שטאַרק געהאַלטען פון מיין פיינער בענעמונג.

אָבער, אַז עס איז געקומען פרייטאָג, בין איך געוואָרען אין שאָטען. די מענער זענען געקומען צו זייערע פרויען און די ווייבער האָבען זיך געצאַצקעט, געוואַשען און געפוצט, דעם פרייטאָג אָוונט און די צוויי טעג שבת און זונטאָג, האָבען זיי, נאַטירליך, פערבראַכט אין דער געזעלשאַפט פון זייערע מענער און מיר בלויז פון צייט־צו־צייט צוגעוואָרפען אַ זייטיגען שמייכעל, נישט אַרויסצורופען קיין פערדאַכט ביי זייערע מענער.

נאָר אויך די גאַנצע וואָך האָבען די ווייבער, חלילה, נישט פערגעסען זייערע מענער. יעדע פון זיי האָט געפונען פאַר נויטיג זיך צו בערימען מיט איהר מאַן, וואָס פאַר אַ וואונדערבאַרער מענש ער איז, ווי פערליבט ער איז אין איינענעם ווייב, און ווי געשעצט ער איז ביי לייט.

מעהר פון אַלע האָט גערעדט וועגען איהר מאַן, פרוי רייפעל, עס איז, דאַכט זיך נישטאָ אויף דער וועלט אַזאַ מעלה, וואָס איהר מאַן זאָל נישט בעזיצען, מילא, שעהן איז ער ווי אַלע זיבען זונען. זי האָט איהם געשילדערט אַלס אַ ברייט־פּלייציגען, זעקס פוסיגען מאַנסביל, מיט טיף־שוואַרצע אויגען און געדיכטע פעך־שוואַרצע האָר.

יעדעס מאָל, וואָס אַ פרוי האָט דערמאָנט איהר מאַן, האָט פרוי רייפעל באַלד אַרויסגעשטעלט איהרען. אויף יעדע מעלה, וואָס אַ ווייבעל האָט דערצעהלט פון איהר מאַנספערשוין, האָט רייפעל אַרויסגעשטעלט צעהן מעלות פון איהר וויקטאָר — עפּעס אַ קליינינקייט וויקטאָר רייפעל!

ע״שם ליב האָט ער זי, וואָס אַזאַ ליבע קען מען נאָך אפשר געפינען אין די ראָמאַנען. צייטענווייז פלעגט זי דער אָדער יענער פרוי אַריינצושושקען אין אויער עפּעס וועגען איהר מאַנ'ס ליבע צו איהר.

איהר מאַנ'ס שעהנקייט און זיין ליבע זענען געווען אַ שם־דבר אין גאַנצען האָטעל. אַלע האָבען גע'ערט וועגען דעם און די ווייבער, האָט מען געזעהן, זענען איהר פשוט מקנא.

איינמאָל האָט איינע פון די פרויען אַ כאַפּ געטון איהר טעכטערל, אַ מיידעלע פון אַ יאָהר זעקס אין די אָרעמס און זי געוויגט אַהין און צוריק, האָט רייפעל זיך פאַנאַנדערגעלאַכט.

אַז מען האָט זי געפרעגט, וואָס זי לאַכט, האָט זי אין אָנהויב אַ זאָג געטון „נאַרישקייט", אָט אַזוי. באַלד האָט זי אָבער צופּלאָנטערנדיג דעם קאָפּ צו דער ערד, ווי שעהמעוודיג, אַרויסגעמורמעלט:

— פשוט משוגע!

— וואָס משוגע? — האָט אַן אַנדער פרוי געוואָלט וויסען.

— איך מיין וויקטאָר'ן...

— אייער וויקטאָר? וואָס איז דען?

— כ'מיין, — האָט פרוי רייפעל געשטאַמעלט, כ'מיין... אַז מען זינגט אַזוי אַ קינד אין אָרעמס, איז עס נאַטירליך. אָבער, אַז מען גיט אַ כאַפּ אַ דערוואַקסענעם מענש אין די אָרעמס און מען וויגט אַהין און אַהער, מוז עס אויסזעהן קאָמיש.

— אַוודאי קאָמיש. ווער טוט עס דען?

— אָט מיין משוגענער וויקטאָר!

אַ טבע אַזאַ ביי איהם מיך פּלוצלינג אַ כאַפּ טון אין אָרעמס און מיך הוידען אַהין און צוריק אַראָפּ און אַרויף. איך בין זיין ווייב און זיין קינד זאָגט ער.

— איהר האָט נישט קיין קינדער? — וויל אַן אַנדער ווייבעל וויסען.

— קינדער? — גיט פרוי רייפעל אַ זיפץ — געהאַט, אַ זוהן, אַכט יאָהר שוין אַלט געווען... נאָר נישט בעשערט... און זינט דעם אומגליק בין איך ביי איהם אַ קינד געוואָרען איך...

וואָס פאַר אַ אומגליק דאָס איז געווען, פרעגט קיינער נישט איבער. קיינער וויל נישט אויפריהרען די וואונדען ביי אַ מאַמע, וואָס האָט פערלוירען אַ קינד. שווייגט מען.

נאָר יעדע פרוי איז איהר מקנא איהר מאַן, וואָס פאַר אַ צאַרטער און ליבענס־ווירדיגער מענש ער איז! יעדע איז נייגעריג מיט איהם צו בעקענען. אָבער קיינער האָט נאָך נישט די זכיה געהאַט אָנקוקען וויקטאָר'ן.

אַלע מענער זענען שוין געווען אין האָטעל, בלויז וויקטאָר קומט נישט. איטליכעס מאָל פאַסירט עפּעס אַנדער'ש. וואָס האַלט איהם אָפּ פון קומען. אַמאָל איז עס געשעפט, אַנ'אַנדערסמאָל איז ער קראַנק, עס האָט אויך פּאַסירט אַז בעת ער האָט שוין געהאַלטען ביים אַרויספאָהרען צו זיין ווייב, האָט ער פּלוצלינג בעקומען אַ טעלעגראַמע פון שיקאַגאָ, אַז ער זאָל אַהין באַלד אַרויספאָהרען און דאָרט אָפּשליסען עפּעס אַ געשעפט.

אָבער גראָד וויקטאָר, וואָס קיינער האָט איהם נאָך נישט געזעהן, האָט אין האָטעל געלעבט ריכטיגער און קלאָהרער, ווי די אַלע מענער, וואָס זענען דאָרט געווען. מיט וויקטאָר'ן איז, דאַכט זיך, פיל געווען די לופט. שטענדיג האָט מען געהערט וויקטאָר און וויקטאָר, בעת מען האָט געגעסען, בעת מען איז געזעסען אויף דער וועראַנדע פון האָטעל, בעת מען האָט שפּאַצירט און אַפילו בעת מען האָט זיך געבאָדען.

— איהר האָט געדאַרפט זעהן ווי מיין וויקטאָר שווימט.

— איהר האָט געדאַרפט זעהן ווי מיין וויקטאָר שפּילט טעניס!

און אָפט האָט זי געלייענט בריף פון איהם. דערביי האָט זי דערצעהלט וואָס פאַר אַ זיסע, צערטליכע ווערטער ער שרייבט איהר, און פונקט שטענדיג פלעגט זי פערענדיגען מיט'ן אויסרוף:

— אַזוי ווי אַ קינד איז ער! בענקט נאָך מיר!

און זיך פאַנאַנדערגעלאַכט.

ביים טיש האָבען די ווייבער געהאַלטען אין איין פרעגען ביי איהר וועגען וויקטאָר'ן איבערהויפּט, אַז ער איז געקומען דאָנערשטאָג, האָבען זיי געוואָלט וויסען. אויב אויף היינטיגען זומער וועט ער שוין זיכער אַרויסקומען.

ענדליך האָט פרוי רייפעל אָנגעזאָגט די בשורה, אַז ער קומט... און באַלד האָט זיך די ידיעה פערשפּרייט איבער'ן גאַנצען האָטעל, אַז וויקטאָר רייפעל קומט אַרויס.

פרייטאָג האָט פרל. רייפעל זיך אָנגעהויבען פּוצען פריהער פון אַלע ווייבער, באַלד נאָך איז דער פריה זיך געצוואָגען און זיך אָנגעטון אין עסן און האָנג, זי האָט נאָך קיינמאָל אַזוי שעהן נישט אויסגעזעהן ווי יענעם מאָל. די טונקעלע קאַרבען אונטער איהרע אויגען זענען, ווי דורך אַ כשוף, פערשוואונדען. זי האָט פשוט געשטראַהלט.

נאָר גראָד האָט זיך געמאַכט, אַז דער הימעל האָט זיך יענעם פרייטאָג בעדעקט מיט שווערע וואָלקענס און די צייטונגען האָבען אָנגעזאָגט רעגען און שטורם. פרוי רייפעל האָט געקוקט אויפ'ן הימעל און פּלוצלינג האָט זי אַרויסגעזאָגט, ווי צו זיך אַליין, אָבער אַזוי, אַז די אַרומיגע זאָלען הערען:

— איך וועל איהם אָפּרופען און איהם הייסען נישט קומען!

— נישט קומען, פאַרוואָס?

— נאָך וואָס זאָל ער קומען אין אַ רעגען און זיין פערשפּאַרט אין האָטעל? ער וועט זיך לאַנגווייליגען!

און ווי פיל די ווייבער האָבען איהר נישט אַריינגעטענה'ט, אַז עס איז נישט קיין אומגליק, ווען אַ מאַן קומט אַרויס אין אַ רעגען, האָט פרוי רייפעל זיך נישט געלאָזט איבערשפּאַרען. זי האָט זיך פערמאַכט אין טעלעפאָן־ביידעל, גערעדט דאָרט און גערעדט, און דערנאָך אַרויסגעקומען און געמאָלדען:

— קוים איהם איינגערעדט, אַז ער זאָל נישט קומען. ער האָט שוין געהאַט אַלעס איינגעפּאַקט און גרייט געווען אַרויסצופאָהרען.

די ווייבער האָבען בעוואונדערט איהר געטריישאַפט צום מאַן, אָבער דאָך זי געשטראָפט, אַז מען טאָר אַזאַ געטריישאַפט נישט אַרויסווייזען, ער זאָל זיך נישט איבערנעהמען... און אפשר קען ער נאָך חשד זיין, אַז זי וויל נישט דאָס ער זאָל אַרויסקומען צו איהר, אַז זי האָט עפּעס אַנ'אַנדערן פאַר דעם...

פרוי רייפעל האָט אָבער פערזיכערט, אַז איהר מאַן איז נישט פון יענע מענער, וואָס געטרויען נישט זייערע ווייבער. „ער איז אינגאַנצען אַנ'אַנדער סאָרט מענש"! האָט זי מיט היץ אויסגערופען.

זענען די ווייבער ווידער ענטוישט געוואָרען.

מילא, האָט מען געוואַרט, ס'איז געווען זונטאָג נאָכמיטאָג. אַנ'אויטאָמאָביל איז צוגעפאָהרען צום האָטעל און געבראַכט נייע געסט, צווישען זיי אַ פרוי אין די עלטערע יאָהרען, וועלכע דערזעהענדיג פרוי רייפעל אויף דער וועראַנדע האָט זיך אויף איהר אַ וואָרף געטון און איז זיך מיט איהר צוקושט. פרוי רייפעל האָבען אַלע בעמערקט איז בלאַס און צומישט געוואָרען. מסתמא, האָט מען געטראַכט, איז עס דערפאַר, וואָס זי האָט זיך צופּעלט בעגעגענענדיג מיט אַנ'אַלטער פריינדין.

אָבער אויף מאָרגען אין דער פריה, צום פריהשטיק האָט פרוי רייפעל געפעהלט ביים טיש. און פון דעם באַלעבאָס פון דעם האָטעל האָט מען זיך דערוואוסט, אַז זי איז פאַרטאָג, מיט דער ערשטער באַהן, פלוצלינג אָפּגעפאָהרען קיין ניו־יאָרק.

די ווייבער זענען צוגעשטאַנען צו דער פרוי, וועלכע האָט זיך ביי איהר אָנקומען צוקושט מיט פרוי רייפעל און זי געפרעגט אויב זי קען אפשר אויפקלערען דעם רעטעניש מיט פרוי רייפעלס פּלוצלינגען אַוועקפאָהרען, אַהין [illegible].

די פרוי האָט פערזאָרגערט אַ זאָג געטון:

— איהר מיינט פריילין רייפעל?

— פריילין זאָגט איהר? — האָט מען פון אַלע זייטען איבערגעפרעגט, — זי איז דען נישט פערהייראַט?

— נישט פערהייראַט! — האָט די פרוי געענטפערט, נישט פערשטעהענדיג פאַרוואָס זיי רעכענען, אַז זי איז יאָ פערהייראַט, — אַנ'עלטער מיידעל, נעבעך! אַ שכנה מיינע געווען אַ סך יאָהרען. אפשר וועט איהר גאָט נאָך צושיקען אַ בעשערטען.

די ווייבער האָבען זיך איבערגעקוקט, אַלצדינג פערשטאַנען, אָבער קיין וואָרט נישט געזאָגט, זיי האָבען מיטאַמאָל דערפיהלט, אַז אַ מאַן מיט'ן נאָמען איז פלוצלינג שפּורלאָז ערגעץ פערשוואונדען.

—===—

דער ווינטער דערנעהנטערט זיך

בעזאָרגט אייך בעצייטענס מיט ווינטער-סחורות און ווייסע סחורות און רעשטען

אין קאנסום-געוועלב

ביי דער „ווידזעווער מאנופאקטור"

54 ראקיטשיבער 54

צופאהר מיט די טראמווייען 10 און 16

איהר בעקומט אויך דאָרט צו אונגעוועהנליך נידריגע פרייזען ספארט-אנציגער, אַרבייטס-אַנציגער, דאַמען- און הערען-וועש, טיש- און בעט-וועש, וואלענע שטאפען, טריקאטאַזשען, שיך, קוכען-געשיר, קאלאניאַל- וואַרען א.אַ.וו. א.אַ.וו.

פאַר ה"ה מלוכה- און קאָמונאַל-בעאַמטע, וואָס זענען מיטגלידער פון קאָאָפעראַטיוען אין געזעלשאַפטען, ווערט ערמעגליכט בעקוועהמער קרעדיט.

19123

2 טאַקטאָווע דיעסעלס-מאָטאָרן

„GRAZ"

פון 8 ביז 100 פערד-קראַפט

4 טאַקטאָווע דיעסעלס-מאָטאָרן

„GRAZ"

פון 30 ביז 2000 פערד-קראַפט

גענעראַל-רעפרעזענטאַנץ אויף פוילען:

Alfred Eisinger

KRAKÓW, ul. Studencka 2, skrytka pocztowa 310.

ראַיאָן-פּע-טרעטער ווערען געזוכט.

ביי אָנפראַגען בעטען מיר זיך צו בערופען אויף דעם דאזיגען אַנאָנס.

Dr. med.
W. Eychner

גינעקאָלאָג-אַקושער
זגערזשער 11
טעלעפאָן 134–72
נעמט אָן פון 2–3 נאָכמ.
און פון $7^1/_2$–9 אָוועגד.

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס.

פערלאָזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראָך ווערט גרויס אַזוי ווי א מענשען-קאָפּ, אָדער אַזוי ווי א וואַסער-קאַן און עס פאַלט אריין אין דעם כוס און דער קראַנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראַנדיג און שטאַרבט. ספעציעל גומענע הייל-באַנדאַזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פראָפעסאָרן מיט מיינע בעהאנדלונג און פון דיטשען פראָפעסאָר-דאָקטאָר בראכו רעקומענדירט בעזונדער דעם וואָרמען און געפעהרליכסטען

ברוך. אויך פאַר הויקערס לייבונגען מיט הייל-גאָרסעטען און אַפאַראַטען פאַר פערקרומטע פיס און פלאַט-פוס ספעציעלע אַנגלאַגען אין די שיך. קינסטליכע גומענע פיס און הענד, גומענע זאָקען פאַר די גרעסטע קראַנקע אָדערן.

עמפּפאַנגט פון 9 ביז 1 בייטאָג און פון 3 ביז 7 אין אָוועגד.

ארטאפעדישע אַנשטאַלט

Specialist J. RAPAPORT Ortoped von Lemberg

Łódź, WÓLCZAŃSKA 10, tel. 221-77, front, parter

בעמערקונג: דאָס בעריהמטע ערפינדונגען פון די קראַנקע איז אנגבעדינג נויטיגם דיפלאָמען האָבען אויסגעשטעלט פאַלגענדע אוניווערזיטעטס-פּראָפעסאָרען: פּראָפ. ד"ר באַראַנטש, פּראָפ. ד"ר י. מארישלער, פּראָפ. ד"ר בר. קיעלאַנאָווסקי און אויך אַנדערע. מיר נעהמען אויך אָן פערזיכערטע פון דער קראַנקען-קאַסע

דאנקזאגונג.

רעדמיט דריק איך אוים דעם בעסטען דאַנק דעם הערן דיר. י. ראַפּאַפּאָרט, ספעצ. פאַר ברוך, וועלכער נעמט אָן אין לאָדז, וואָלטשאַנסקאַ 10 טעל. 177-22 פראָנט פּאַר. פאַר זיין געוויסענהאַפטע פערלענען מיר א גומענעם הייל-באַנדאַזש לוים זיין מעטאָדע האָב געליטען אויף ברוך 20 יאָהר און א דאַנק איהם בין איך היינט געראַטעוועט אַזוי, אַז כ'קען איהם יעדען איינציגען הײַם עמפּפעהלען.

Dr. BERGHOF Arzt.

קלאַנג-פילם-טעאַטער

„MIMOZA"

ul. Kilińskiego 178.

פון דינסטאג ד. 11 ביז מאנטאג ד. 17 נאוועמב.

„א חתונה אין האַליוואוד"

הערליכע אָפּערעטקע פון אסקאַר שטרויס.

דער צויבער פון מעלאָדיעס און ציגיינער-ראָמאַנסען, אימפּאָנירענדע פּראַכט פון דער אויסשטאַטונג. אין די הויפּטראָלען:

NORMA FERRIS i J. H. MURRAY

אויסער'ן פּראָגראַם: רעוואָלוציע-קלאַנג-צוגאַבע.

נעכסטער פּראָגראַם: (דער ווייסער שטן) „Hadzi Murat"

אָנהויב 5.30, 7.30 און 9.15, שבת, זונטאָג און יום טוב 3.30 נ"מ

ווענעריש קליניק
כירורגישע קליניק

„SANATO"

אגראַראַווע 10, טעל. 213-57

1-טע און 2-טע קלאַס

ערצטליכע אויפזיכט איבער דער מוטער און קינד

פריידעז פון געבורט

אין 2-טע קלאַס צוזאַמען מיט פערהיטונגס-מיטלען

200 זל.

כירורגישע אָפּטיילונג פון ד"ר מעד. מ. קאַנטאָר
עמפּפאַנגס-שעה'ן פון 1 ביז 2 נאָכמיטאָג.

DR. MED. H. LUBICZ

ספּ. פאַר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראַנק.

בעהמט ווידער אָן

אויף צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 141-32

עמפּפאַנגס-שעה'ן 8–10, 12–2, און 5–8 זונטאָג און יו"ט 9–1. פאַר דאַמען בעזונדערער וואַרטע-זאַל.

קינא-טעאַטער

ZACHETA

26 זגערזשער 26

היינט און פאָלג. טעג! היינט און פאָלג. טעג!

מאַכטיגע ריהרענדע דראַמע ביז טרעהרען א. ג.

דער פערמשפּט'ער פון סטאַמבול

אין די הויפּטראָלן די מיטרייסענד-שעהנע

BETTY AMANN

און דער מיטרייסענדער מיט זיין מענליכקייט

HENRYK GEORGE

שאָטענס פון פערגאַנגענהייט. ביגאַמיע. אַלעס נעהמט נקמה. די לעצטע נאַכט פון א זעלבסטמערדערין. מאַן פון 2 ווייבער. ווער איז שטאַרקער? קאַמף פון 2 פרויען וועגען א מאַנספּערשוין.

נעכסטער פּראָגראַם:

„זינד פון די פאַטערס" מיט **EMIL JANNINGS**

פערשטאַרקטער אָרקעסטער אונטער לייטונג פון ה' סטעפאַנסקי.

אָנהויב אין געוו. טעג 4 נאָכמיטאָג, שבת און זונטאָג 12 בייטאָג.

Dr. med.
M. Lerner

ספּעציאַליסט
פאַר קינדער-קראַנקהייטען

זאַכאָדניאַ 64

טעל. 113-09
נעהמט אָן פון 3–5 נאָכמ.

Dr. N. HALTRECHT

ספּעצ.-ארצט פאַר הויט- און געשלעכטס- קראַנק.
נעמט אָ' פון 8 ביז 9 פריה, פון 12–3 נאָכמיטאָג און פון 8 ביז 9 אָוועגד.

פּיעטריקאָווער 10

פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען.

Dr. ADAM
GROSGLIK

Al. Kościuszki 27
tel. 151-78

צוריקגעקעהרט

הויט און וועגערישע קראַנקה. רענטגען און ליכטהיילאינסט. נעמט אָן פון 4—7 אָוועגד.

לעטשניצע זגערזשער 17

טעלעפ. 116-33

ד"ר גאָלדשטיין-פּאָלאַק אויגען-קראַנקה. 1—2 נאָכמ.
ד"ר יוסטמאַן נערווען-קראַנקהייטען 12—2 נאָכמ.
ד"ר מ. קאַנטאָר כירורג $4/_2$—$5^1/_2$, יו"ם 1—2
ד"ר פּאָפּיערני אַקושער און פרויען-קראַנקה. $11^1/_2$—1 נאָכמ.
ד"ר ראַפּאָפּאָרט אוירען, נאָז- און האַלז-קראַנקה. $10^1/_2$—$11^1/_2$, 2—3 און 6—7 נאָכמ.
ד"ר ראָזענצווייג קינדער-דאָקטאָר 11—12, 4—5 נ"מ
ד"ר רוזשאַנער וועגער. און הויט קראַנקה, 1- 2 נאָכמ
ד"ר ווייגבערג אינערל. קראַנקה. 1—2, 6—7 נאָכמ
א. גראַדוס:טשיק צאָהן-ארצט 3—7 נאָכמ.
ד"ר סטופּעל רענטגען-קאַבינעט 12—2, 4—6 נאָכמ.

הלא חכמה תקרא ותבונה תתן קולה

אם תקח אמרי ומצותי תצפן אתך
אז תשכן בטח ושענן כי הלך בתום
ילך בטח ומעקש דרכיו יודע

אנגער דעם זעלבט נאָר קומען אין בירוא

פון ד. מאַנעלאַ

וואָס איז איבערגעטראָגען געוואָרען פון צווייטען הויף אויפ'ן ערשטען הויף

פּיעטריקאָווער 17, לינקע אָפיצינע פּאַרטער, טעל. 124-95

וואו ס'ווערט ווייטער ערלעדיגט פּינקטליך און געוויסענהאַפט געשריבען אַ-לערליי בימעם: ציווילנע, קאָרגע, האַנדלאָווע, אַפּעלאַציעס, אַדוואָקאַנסעס, קלויזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פוילען, וועגען דירות אין אוזשאָנער ראָזיעמסטוע, ווי אויך איבער-זעצונגען אין אַלע שפּראַכען.

בעמ.: קלויזולעס און זאַבעזפּיעטשעניעס ווערען ביי מיר ערלעדיגט במשך פון 24 שעה

מיט אַכטונג ד. מאַנעלאַ,
פּיעטריקאָווער 17, 1-טער הויף

ווינכטיג פאַר זייגערמאַכער!

א גוט איינגעפיהרט זייגערמאַכער-געשעפט מיט אַלע איינריכטונגען אויף זעהר גינסטיגע בעדינגונגען אויף א גוטען פּונקט פון זאַפּאַרט איבערצוגעבען.

פּאַוולאָווסקי, ראַקיטשינסקאַ 22.

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

און דענטיסטישער קאַבינעט.

בושעוושינער 11, טעלעפאָן 3763

אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוועגד.

ד"ר אימיך נאָז, האַלז, אוירען ק'	$3^1/_2$—$4^1/_2$
ד"ר ספּרשנער קינדער-קראַנקה.	9-11 3-$4^1/_2$
ד"ר שיפּמאַן אינערליכע קראַנקהייטען	12—2
ד"ר ביבערגאַל הויט און וועגער.קר.	$11^1/_2$—$12^1/_2$
ד"ר שמירגעלד נערווען און גמיטס קר.	1—2
ד"ר גאָלדבלאַט אויגען-קראַנקה.	$12^1/_2$—$1^1/_2$
ד"ר חיים כירורגישע קראַנקהייטען	2—3
ד"ר שטראַלאָווסקי פרויען-און געבורטס-הילף	$3^1/_2$—$4^1/_2$

פּסיכאָ-טעראַפּיע, שטראַך-שטערונגען ווי שטאַמלען א. אַ.וו. פּאַקען-שטעלן, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראַל. איינשפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אַפּאַראַט. אויף פערלאַנג וויזיטען אין שטאָט. אין לאַבאָראַטאָריום ווערען אָנגענומען אַלע אַרט אַנאַליזען, אויך פּלעגמאַ און בלוט

אימפּפונגען געגען שקאַרלאַטין.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען

א רענטגען-אינסטיטוט.

ד"ר לאַזשינסקי-סטאָראָפּאָלסקאַ
צאָהן-ארצט 10—1, 3—6
קינסטליכע ציינער, קראָנען, פּלאָמבען א.א.וו.

די לעטשניצע איז טעטיג אויך זונטאָג

Dr. Z. Rakowski

ספּ. פאַר אוירען-, נאָז-, האַלז- און לונגען-קראַנקה.

9 קאָנסטאַנטינער 9, טעלעפאָן 127-81.

שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—5.

Dr. med.
I. Wajnberg

Cegielniana 47, tel. 26-02

אינערליכע קראַנקהייטען

ספּעציעל פאַר לונגען- און האַרץ - קראַנקהייטען בעשטראַהלונגען און קינסטליכע בערג-זון

נעהמט אָן אין דערהיים פון 3–5.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער-שוואַכע

אנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40

נעמט אָן פון 8–11 און פון 5–9 אָוו.
זונטאָג און יום-טוב פון 9–1 פאַרמ.
בעזונדערער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

א מעדעל

א יונגערע פּאָדרוגנטשגע צו דאַמען-קליידער ווערט געזוכט אויף קאַמיענאַ 5, פראָנט 2-טער שטאָק וואָהנונג 7.

9661

א קעטלערין

ווערט געזוכט צו א 16-ער קעטעל מאַשין ווי אויך צו א 12-ער ווי אויך א לערן-מעדעל. צו ערפאַהרען וואַלטשאַנסקאַ 7 ביים קעטלער.

9660

אַן אַרט צושלאָפען

פאַר 2 אַנשטענדיגע יונגעלייט, איז אָבצוגעבען. צו ערפאַהרען פּיעטריקאָווער 33 אויפ'ן 2. הויף, פּאַרטער.

Dr. med.
J. Lubicz

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 18-31

קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פּלייצעס און גלידער

אייגענע פּראַצאָווניע פון זעמטליכע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען, ווי: קלאַדקעס אויף פּלאַטפוסען, קינסטליכע רעמענען א. אַ וו. נעמט אָן פון 2,30 ביז 4,30 נאָכמ.

DR. MED.
L. Pikielny

אוראָלאָג

ספּעציאַל-ארצט פאַר נירען, בלאָז און אורין-קראַנקה.

NAWROT 8, tel. 2,19-90

נעמט אָן פון 12–1 און פון 4–7 אָוועגד.

Dr. med.
B. Robinson

פּיעטרקאָווער 10, טעל. 131-86

צוריקגעקעהרט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg.
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman